

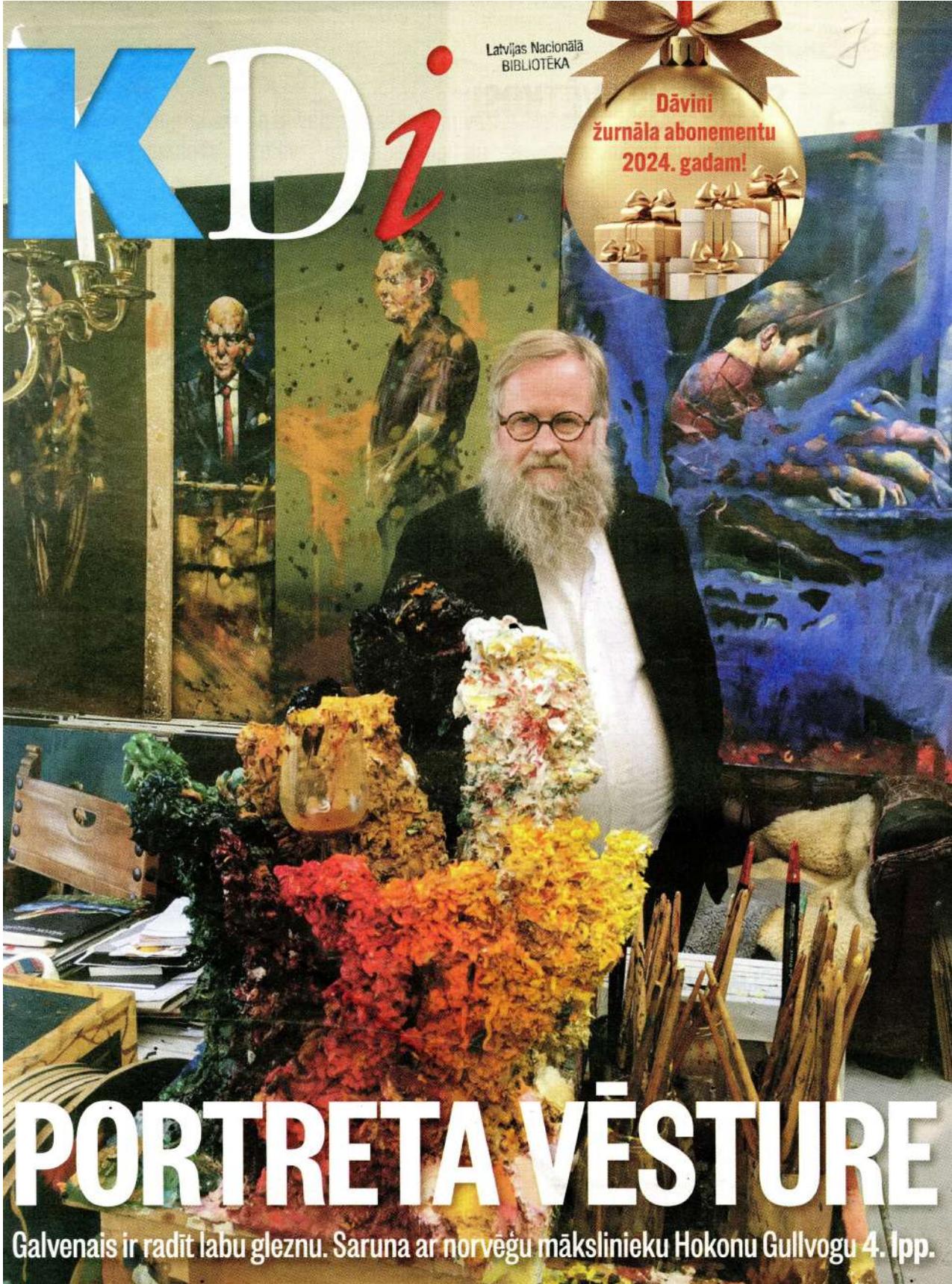
L N B

L A T V I J A S
N A C I O N Ā L Ā
B I B L I O T Ē K A

LNB PRESES APSKATS
08-12-2023

Sagatavoja:
INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMU UN SBA NODAĻA
UZZIŅU UN INFORMĀCIJAS CENTRS

Avots: KDi
Datums: 07-12-2023

AR SKATU UZ MUNKA ĀBEĻI

«Dirigenta Marisa Jansona 80 gadu jubileja ir labs iemesls, lai atvestu viņa portretus uz Latviju. Reizēm ir sajūta, ka portreti atgriežas mājās, ja izdodas parādīt tos īstajā vietā,» uzsver norvēģu gleznotājs Hokons Gullvogs, kura darbi Rīgā būs aplūkojami pirmo reizi **Teksts un foto Jegors Jerohomovičs**

Tuvākajās dienās Rīgā tiks atklāta norvēģu gleznotāja Hokona Gullvoga izstāde *Virsotnes*, kas ir veltīta maestro Marisa Jansona 80 gadu jubilejai, kuru izcilais mūzikās būtu svīnējis sāgad. Izstādei ir divas daļas. Viena būs skatāma Lielās ģildes Baltajā zālē no 8. decembra līdz 2024. gada 14. janvārim (tā būs pieejama bez maksas koncertu apmeklētājiem) stundu pirms pasākumiem un to laikā) – tajā tiks eksponēti Hokona Gullvoga gleznotie Marisa Jansona portreti un skices. Izstādes otrā daļa

no 9. decembra līdz 2024. gada 2. februārim gaidīs skatītājus Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Tajā līdzās Marisa Jansona portretiem un skicēm varēs aplūkot Hokona Gullvoga darbus, kas ir veltīti norvēģu literatūras klasikai, – Henrika Ibsena lugas *Pērs Gints* un Knuta Hamsuna romāna *Pāns* ilustrācijas, kā arī Ibsena portretus.

Hokonu Gullvogu un Mariss Jansonu saistīja radoša sadarbība vairāku gadu garumā – viņi iepazinās laikā, kad latviešu mūzikis bija Oslo filharmonijas orķestra galvenais dirigents (no 1979. līdz 2002. gadam). Mariss Jansons atstāja šo pasauli pirms četriem gadiem. Viņam par godu 8.

DĀRZU

decembri Lielajā gildē notiks Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra koncerts, ko diriģēs Andris Poga. Vijoļnieks Gidons Krēmers spēlēs solo Sofijas Gubaidulinas vijoļkoncertā *Offertorium*, skanēs arī Johannesa Brāmsa Otrā simfonija. LNSO vieskoncertmeistare sajā vakarā būs Oslo filharmonijas orķestra koncertmeistare Elīse Botnesa, kura Oslo ir spēlējusi maestro Jansona vadībā. Biletes uz koncertu ir pārdototi.

Hokons Gullvogs ir dzimis 1959. gadā Tronheimā un studējis glezniecību Tronheimas Mākslas akadēmijā. Pēdējos četrdesmit gados viņš ir viens no visaktīvākajiem un visprominentākajiem norvēgu

■ «Portretu gleznošana man pašam ir voids, kā atrast ceļu atpakaļ pie sava gleznotāja darba būtbas.» uzver Hokons Gullvogs Attēla mākslinieks ir redzams savā darbnīcā Oslo - telpā, kurā sienas rotā simtiem darbu no viņa vērienīgās sērijas Portreta vēsture

māksliniekiem. Viņa daļrāde ir daudzveida - gleznotājs ir guvis atzinību portretē žanrā (veidojis Norvēgijas karala Haralda un karalienes Sonjas portretus un iemūžinājus arī citas leviņojamas Norvēgijas personības) un raijis plašas diskusijas sabiedrībā ar savām altārgleznam un liturgiskā saturā darbiem, kuri eksponēti dievnamos Norvēgijā un citur Eiropā.

Hokona Gullvoga darbi bieži vien ir monumentālās glezniecības kompozīcijas ar baroka un sirreālisma elementiem. Motīvi tiek izlemti ar ātriem otas triepieniem tīrās, harmoniskas krāsās. Autora dramatiskais glezniecības veids uzsver tēmu, kas viņa daļrāde izpaužas arī spilgtāk, - esamības išlaidīgumā.

Kad šogad viesojos Hokona Gullvoga darbnīcā Oslo, mākslinieki skaidroja, ka atkal ir atgriezies pie Marisa Jansona portretiem un veido dažus jaunus. Hokons Gullvogs ir Edvarda Munka kaimiņš - kuras Oslo rajonā Ullernā visslavenākās norvēgu mākslinieki ir pavadijis savu mūža pēdējos divdesmit astoņos gadus (viņš šeit dzīvoja un strādāja no 1916. līdz 1944. gadam). Tagad bijušā Munka iepšuma teritorija Ekelī ir radošais centrs, kurā var strādāt mākslinieki. Šeit atrodas Munka liela ziemas darbnīca, vasarā Ekelī notiek izstādes un ekskursijas, ko organizē Munka muzejs.

No Hokona Gullvoga darbnīcas logiem paveras skats uz Munka dārzu. Vienā no plāšākajām šīs darbnīcas telpām ir siecas - no grīdas līdz griestiem - ir simtiem Hokona Gullvoga gleznoti vienāda izmēra (30 x 30 cm) portreti un skici. Autors pievērs manu uzmanību Norvēgijas laikraksta *Dagblader* bijušai galvenai redaktori Arves Sūlstada portretam - sīs ir pirmas 1990. gadā tapušais darbs mākslinieka vērīgajā ciklā *Portreta vēsture*. Sērijā ir iemūžināti gan mūsu laikabiedri, gan pagājušo gadītu varoni: Napoleons, Venēcijas dodažs Leonardo Loredāns, vairoki Romas pāvesti, Vinstons Čerčils un daudzi citi.

Kāpēc jūs interesē portreta žanrs?

Ei mēģinu iestenot savu ideju par portretu un padarīt to par laikmetīgas mākslas vēstures daļu. Daži joprojām domā, ka glezniecība ir mirusi, kā portretiem un bazinicas gleznojumiem ir jāpaliek pagātnē. Tā ir svarīga mūsu vēstures un mākslas vēstures daļa. Mēģinājums uzgleznot portretu ir labākais veids, kā saprast cilvēku dabu un katram pietauvoties individuāli, jo mēs katrs esam neatkarīgums, mēs neesam vienveidīgi grupa.

Vai portrets par cilvēku pastāsta vairāk nekā, piemēram, fotogrāfija?

Protams, jo glezna pareizi pavismā citu domāšanas veidu un citādi atklāj raksturu - cilvēciskā. Ja es uzņemu fotografiju, tā ir tikai viena - iespējams, bezjēdzīga - sekunde no cilvēka dzīves. Kad gleznoju portretu, man ar savu varoni ir jāsatiekas atkal un atkal. Es veidoju skices, uzņemmu simtiem fotografiju, lai pēc tam izjauktu šos attēlus un saliktus kopā no jaunu. Varu izmantot ausi no mūsu tīkšanās oktobrī, savukārt aci - no tīkšanās decembrī.

Sanāk, ka portrets ir sava veida kolāža?

Jā. Es saglabāju visas skices... Man ir darbnīca Oslo un Tronheimā. Šī telpa, ku-

PORTRETĀ VAR BŪT ARĪ KAUT KAS SATRAUCOŠS

rā sarunājamies, paliek gandrīz nemainīga Skices mainās, bet šī telpa ir tāda pati kopš 2000. gada. Portretu gleznošana ir nepārtraukts projekts. Pēdējā laikā šeit esmu gleznojis vijoļnieci Annī Sofiju Muteri un Nobela prēmijas laureātu medicīnā, Tronheims Universitātes zinātnieku Maiju Britu Mozeri un Eduardu Mozeru.

Visus projektus portretē žanrā es sāku šeit, strādājot ar neliela formāta skicēm. Tronheimā man ir plāns darbnīca, kurā veidoju lieflormātā gleznas, altārgleznas un citus darbus, kas ir paredzēti izstādīšanai.

Kā radās doma gleznot vijoļspēles zvaigzni Annī Sofiju Muteri?

Esmu sadarbojies ar kameralambi *Trondheim Soloists*, kas uztājas ar Annī Sofiju Muteri. Tronheims Universitātē ir liela mūzikas katedra - vecā konservatorija tagad ir universitātes sastāvdala. Universitātei nolema piešķirt vācu vijoļniecei goda doktores titulu, un man tika pasūtīts viņas portrets.

Anne Sofiju Mutere vairākas reizes ir bijusi manā darbnīcā Oslo un Tronheimā, esam tikušies Parīzē un Stokholmā. Kā alaž šajā procesā, es vinu fotografēju un zīmēju skices - tieši tāpat, kā es to darīju, kad sāku gleznot Mariu Jansonu. Arī viņš viesojas sājā darbnīcā Oslo, un es apmeklēju direktori viņa *Grand Suite* numurā viesnīcā *Continental* blakus Oslo koncertzālei. Marisija nebija dzīvokļa Oslo, viņš vienmēr apmetās sājā hotelī.

Teicāt, ka pirmo portretu esat radījis 1990. gadā. Vai pirms tam jūs tos negleznojāt?

Portretus gleznoju arī agrāk, taču šī liela sērija, kuras pamatā ir daudzu skiču ideja un kuru es devēju par *Portreta vēsturi*, ir sākusies 1990. gadā ar Arves Sūlstada portretu.

(*Sajā brīdī Hokons Gullvogs aicina mani paskatīties pa logu.*) Tas ir Edvarda Munka vecais dārzs. Apkārt ir telpas, kuras dzīvo un strādā mākslinieki. Šeit ir liels abelādzars, kurā aug Munka ābeļu pēctečes. Aboli ir garšīgi.

Vai ir patīkami apzinātāties, ka Munks ir strādājis pavismā tuvu?

Jā, šis fakts piešķir vietai zināmu atmosferu un vēsturisko fonu. Dažas Ekelī ainavas var atrast Munka gleznās. Norvēģija ir maza valsts ar diezgan īsti mākslas vēsturi, un daži no tās pieturpunktēm mums ir ļoti svarīgi. Ištemībā tie klūst arī vīriņi svarīgāki.

Kāpēc?

Vairāku iemeslu dēļ. Savas identitātes un sapku apzināšanas sājā laikā ir ļoti svarīga, mēs piedzīvojam tādu spēcīgu... Daži to sauc par kultūras dzīves un mākslas ainas internacionalizāciju, bet, rautogies no Norvēgijas perspektīvas, es to drīzāk devētu par angloamerikāzāciju. Mēs varam zaudēt savas identitātes daļu, piemēram, valodu. Norvēgu valodas lie-

tošana mūsu valsts augstskolās beidzas līdz ar bakalaura grāda iegūšanu, tālāk studiju process notiek angļu valodā. Tas nozīmē, ka mums nebūs augstu līmena akadēmiskās valodas attīstības. Galvenā universitātēs izveides ideja Norvēgijā ir bijusi saistīta ar to, ka pēc vairākiem gadījumiem Dānijas un Zviedrijas pakļautībā norvēgu valodai ir jābūt ne tikai ielas un zemnieku valodai, bet arī akadēmiskajai valodai. Tagad mēs varam zaudēt to valodas dimensiju.

Līdzīgi procesi notiek mākslas jomā un muzeju darbībā. Piemēram, man atnāca vēstule no Nacionālā mākslas muzeja, kas vēlas saņemt tā kolekcijā esošo manu darbu tehniskos datus, - un šī vēstule ir angļu valodā! Tas nav labi, tas ir solis savas valodas zaudēšanas virzienā. Tā ir angloamerikānu ietekme, kas izpaužas ļoti specīgi. Mēs nopietni izturām to, ka prei Munku, bet arī citiem māksliniekiem. Par pirmo dižo romantisko gleznotāju Norvēgijā tiek uzskaitīts Juhan Kristians Klausens Dāls, viņš bija Dzēzdenes Mākslas akadēmijas biedrs.

Tas ir būtisks jautājums: kāpēc mums ir vajadzīga universitāte? Kāpēc mums ir vajadzīgs Nacionālais muzejs, ja mums nerūp sava vēsture un kultūru? Ir tāda māksla, kas nevarēja un nevar tapt nekur citā kā tikai Norvēgijā. Ir bīstami zaudēt savu «dialektu» mākslā. Ja nevar saskaitīt atšķirību starp māksliniekiem no Ziemeļvalstīm, Spānijas un ASV, tas ir slīkti. Tādā veidā pasaule klūst mazāka.

Pastāstiet, lūdzu, vairāk par savas mākslas saknēm un radošo ceļu!

Man visu laiku ir bijis sāvs priekšstāts par ziemelniecisko mākslas radīšanas veidi. Esmu daudz domājis par to, kādas ir mūsu mākslas saknes. Ir svarīgi pazīt ne tikai Munku, uz kurū tāpēc orientējas daudzus mākslinieku pauaudzes, bet arī citus autorus.

Mans pirmais skolotājs Tronheimā bija gleznotājs Riārs Matesons-Bi. Kad sāku pie viņa mācīties, man bija četrpadsmit piecpadsmit gadu, bet viņam - astoņdesmit. XX gadsimta 20. gados Riārs Matesons-Bi studēja Parīzē, 30. gados - Drēzenē un Berlīnē. Viņš sevi bija uzņēmis visas tā laika mākslas tradīcijas. Mans profesors Tronheimas Mākslas akadēmijā bija abstrakcionista Juns Antonis Risans. Mans trešais un, iespējams, visnozīmīgākais pedagoģs bija zviedru mākslinieks Georgs Sutners, kurš vēlāk kļuva par Zviedrijas Karaliskās mākslas akadēmijas vadītāju. Sutners bija Fernā Ležē audzēknis Parīzē. Pateicoties skolotājiem, es sev atlāju XX gadsimta Eiropas un ASV mākslas vēsturi - tas bija labs starts. Vēlāk devos uz Londonu, ar interesi pievērsot l. s. Londonas skolai - Franka Auerbahā, R. B. Kitaja un Leona Kosofa mākslai. Daudz laika pavadīju Londonas Nacionālajā portretu galerijā un Nacionālajā galerijā. Pēc tam devos uz Parīzi, Romu un cītām Itālijas pilsētām.

Ar saviem darbiem bieži esmu celojis uz Austrumiem. Man ir bijušas divdesmit astoņas lielas izstādes Kinā. Par sevi sakūtā Norvēgijā mani galvenokārt uzskata par portretu gleznotāju, kontinentālajā Eiropā - par mākslinieku, kurš pievērsās reliģiskām tēmām un izstāda glezniecības instalācijas katedrālēs, Tuvajos Austrumos - par politisku mākslinieku, savukārt Kinā - par normālu, parastu mākslinieku, vienkārši mākslinieku.

Kinā demonstrēja visplašāko savu darbu spektru. Eiropas dievnamus ir apceļojuši mani bibliisks cikli. Norvēgijā esmu fokusējies uz portreta žanru - uzstādīgi cenšos atdzīvināt oficiālu portreta tradici-

ju. Esmu izvirzījis sev uzdevumu radīt interesantu oficiālo portretu – tas reprezentē gan valsti, gan cilvēku, tas ir saistīts ar senām tradīcijām, bet tai ir jābūt sava laika glezni. Personība, piemēram, valsts līderis, ir jāatveido ciempilni, bet tas neizslēdz iespēju, ka portretā var būt arī kaut kas satraucošs. Mākslinieks cēnīs novert portretējama raksturu, taču galvenais ir radīt labu gleznu.

Jūsu darbus Latvijā redzēsim pirmo reizi, uzmanības centrā būs Marisa Jansona portreti. Kā attīstījās jūsu sadarbiņa ar diriģentu?

Ei sekoju līdzi Marisa Jansona darbībai kopš 70. gadu beigām, kad viņš sāka strādāt ar Oslo filharmonijas orķestri. Kad Marisa Jansona darba posms Oslo tuvojās noslēgumam, visi juta, ka ir joti svarīgi, lai tiktu uzgleznoti vairāki diriģenti portreti. Jau pirms tam viņš bija redzējis manas izstādes Norvēģijā. Mariss sacīja, ka viņam patik manas gleznas, bet piebilda, ka nav iisti pārliecināts, vai vēlas, lai es viņu gleznoju. Mēs sākām strādāt. Mūsu pirmā tikšanās notika koncertzālē, kad Marissam bija mēģinājums, pēc tam viņš apmekleja manu darbnīcu, es regulāri braucu uz viņa viesnīcu, lai zīmētu skices. Mariss piedāļās sājā procesā ar pieaugošu interesi, lai gan sakumā bija skeptisks.

Kas jūs pašu visvalrād ledesmoja šajā procesā un rosināja iztīli? Kas jūs piešaistīja Marisa Jansona tēlā?

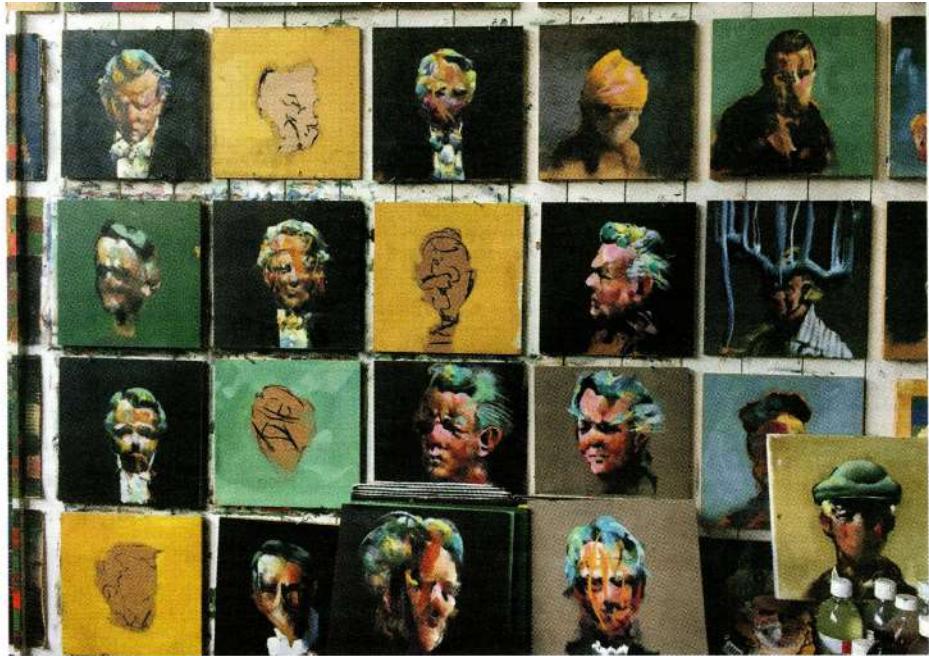
Spēcīgais raksturs un tas, ka Mariss Jansons bija pilnībā pārņemts ar savu darbu. Mākslai viņš atdeva sevi visi. Reizēm laimējās satikti cilvēki, kuru darbs un raksturs ir tik cieši saistīti, ka sejas vaibstos var sajūst viņu māksliniecisko spēku. Mariss Jansons bija tāds cilvēks – seja ir viņa mākslinieciskās dīvēles spogulis.

Pirms dažiem gadiem istenoju projektu, kurā mēģināju atrast dažādus norvēģu dramaturgu Henrika Ibsena sejas. Ideja bija aplūkt visas skices, gleznas un fotogrāfijas, kas tikušas uzņemtas Ibsena mūžā, sākot no paša pirmā attēla, kas tapis, kad viņam bija piecpadsmit sešpadsmit gadu, līdz pēdējam, kurā viņš ir iemūžināts pēc nāves, un saskatīt, kā laika gaitā un dažādos daļlrades posmos ir mainījusies autora seja. Vai Ibsena lugas un iestudējumi ir mainījuši viņa sejas izteiksmi?

Man ir sajūta, ka ikatrs lielās formas skandarbs ir atlājusi nospledumus Marisa Jansona sejai. Visa mūzika, ko viņš diriģēja, un koncentrēšanās, kas bija nepieciešama, saglabājās viņa raksturā. Mūzika viņu nodarbināja 24 stundas diennaktī, viņš ne mirkli ne pāršķēja par to domāt. Mariss Jansons bija mērķtiecīgs, apņēmības pilns mākslinieks. Viņš darīja visu iešķējamo, lai sasniegtu vēlamo rezultātu. Oslo vienam tas izdevās – būdams orķestra galvenais diriģents, viņš to pacēla pavīnā citā līmenī. Tas kļuva par startaūstki novērtētu simfonisko vienību. Mariss Jansons pozīvīti ieteikmēja mūsu pašapziņu. Viņš bija varenš spēks Norvēģijas kultūras dzīve. Viņš joprojām ir svarīga personība visai Norvēģijai.

Kad gatavojuši gleznoti Marisu, man vajadzēja redzēt, kā viņš strādā ar orķestri. Tājā pašā laikā es veidoju ari pianista Leifa Īvē Annensēsa portretus – man ir jāredz mūzikai darbībā, kustībā. Tas pats attiecas ari uz citu profesiju pārstāvjiem: ja gleznoju Augstākās tiesas priekšēdētāju, man viņš ir jāredz tiesas zālē. Laikraksta redaktors man ir jāredz viņa birojā redakcijā.

Marisa Jansona vadītajos mēģinājumos Oslo koncertzālē bieži biju vienīgais skatītājs, bet diriģents pēc pulti izpaudās tā, it kā zāle būtu pārpildīta. Vērojot viņu, es

«Reizēm laimējās satikti cilvēki, kuru darbs un raksturs ir tik cieši saistīti, ka sejas vaibstos var sajūst viņu māksliniecisko spēku. Mariss Jansons bija tāds cilvēks - seja ir viņa mākslinieciskās dīvēles spogulis.» par latviešu diriģentu saka Hokons Gullvogs. Attēlā ir redzami Hokona Gullvoga veidotie Marisa Jansona portreti un skices

veidoju daudz skicu. Tas bija jādara ātri, jo Mariss vienā laikā kustējās.

Vai sākotnēji Marisa Jansona portreti tapa pēc Oslo filharmonijas orķestra pāstūmā?

Nē, bet orķestris iegādājās vienu gleznu. Dažreiz portreti top pēc pasūtījuma, piemēram, Norvēģijas karala un karalienes, premjerministra un Augstākās tiesas priekšēdētāja portreti. Vairākums mākslinieku portretu nav pasūtījuma darbi. Tāču pēc Norvēģijas Nacionālā teātra pasūtījuma esmu gleznojis aktieru portretus.

Visi pārējie Marisa Jansona portreti joprojām ir jūsu kolekcijā?

Nē, jo lielāko daļu portretu Mariss noportra un aizveda uz savām mājām Sanktpēterburgā. Viņam tie patika, un viņš tos gribēja patrēt pie sevis. Manuprāt, Mariss bija domā izvietot šos darbus dažādās koncertzālēs, kurās viņš strādāja. Daļa no viņa portretiem ir pie manis. Pēdējos gados esmu radījis ari dažus jaunus. Gatavojoties izstādei Latvijā, es uzgleznoju jaunu Marisa Jansona portretu sēriju. Kad šogad atkal sāku gleznot diriģenta portretus, atgriezos pie savām vecajām skicēm un atmīnām. Jaunie portreti loti atšķiras no agrāk tapušajiem. Tas ir arī darbi ar atmiņu, tā ir atbalss no agrāka manas dzīves perioda.

Tā tas notiek – kad sāku sadarbīties ar cilvēku, šī process nekad nebeidzas, es turpinu strādāt. Portretu gleznošana man pašam ir veids, kā atrast ceļu atpakaļ pie savā gleznotajā darba būtbās, pie pamatprincipiem, kā atveidot cilvēku ar gleznieciskiem līdzekļiem. Portreti top gadu, divus vai trīs – dažreiz piecus gadus –, un tad pienāk satraucošais mīklis, kad es tos parādu pašam varonim vai varonei. Es vienmēr veidoju nevis vienu darbu, bet sēriju.

Jūsu gleznas Rīgā būs skatāmas ne tikai mūsu koncertzālē – Lielajā ģildē -, bet arī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā. Viena no jūsu daļlrades skātnēm ir darbi, kas ir saistīti ar literatūru, – tie ir gan rakstnieku portreti, gan grāmatu ilustrācijas un literāro darbu ledesmo-

tas gleznas. Kā atšķiras jūsu darba process, kad gleznojat personības no pagātnes, piemēram, Henriku Ibsenu un Knutru Hamsunu?

Es skatos, kā viņus ir atveidojuši citi mākslinieki – gleznās, skulptūrās, fotogrāfijās un zīmējumos. Iespējams, manis radītie šo personību portreti ir sava veida parafrāzes, es mēģinu lasīt starp rindām un radīt savu priekšstāstu par varoniem. Tas ir process, kurās es pētu portreta veidošanas būtību. Portreta žanra vēsture Norvēģijā, Ziemeļvalstis un Eiropā mani nodarbina jau kopš studiju gadiem.

Kā jau teicu, mani interesē oficiāla portretu ideja mūsdienās. Redzu, ka dažas publiskās institūcijas pārtrauc šo tradīciju – daudz kur vairs netiek veidoti, piemēram, premjerministrs un pilsētas mēra portreti. Varbūt dzīvojam laikā, kad atveidot līderus kā sava veida galma figūras vairs nešķiet pareizi.

Kur, jūsoprāt, būtu jāzīstāda šādi portreti?

Muzejos un tādās specializētās vietās kā, piemēram, Londonas Nacionālā portretu galerija. Skaidrs, ka oficiālie portreti iederas iestādēs, kas ir saistītas ar šo konkrētu cilvēku darbību. Tā var būt karala un arhibiskapa pils, rātsnams, Augstākā tiesa. Marisa Jansona un Leifa Īvē Annensēsa portretiem vajadzētu būt koncertzāles foajā. Portreta atlāj spēcīgāk iespaidī.

Cik brīvi varat izpausties, ja jums tiek pasūtīts kāds līderi vai sabiedrības hierarhijā augstu stāvotās personības oficiālais portrets? Vai jūtāt, ka portrets, iešķējams, ir jāveido tradicionālāk?

Kad pie manis vēršas ar piedāvājumu, pasūtītās jau ir pieņemis lēmumu. Es varu darīt jebko. Mums ir dialogs, bet es jūtos diezgan brīvs. Kaut gan absolūta mākslinieka brīvība ir mīts, tā neeksistē. Vienmēr ir kāds spēks, kas to ietekmē, – valsts, baznīca, muzeju sistēma, kuratori, kritiki. Kāds vienmēr mēģina kontrollēt mākslu un ieviest noteikumus. Māksliniekiem ir jācenšas būt brīviem, bet šaubos,

ka tas jebkad ir pilnībā izdevies.

Ja izpildu pasūtījuma darbu, piemēram, veidoju lielu altārgleznu vai kādu citu noformējumu baznīcā, pirms tam vienmēr ir bijis konkurss. Tājā es iesniegu pieteikumu un skices, un man ir pieņākums strādāt pēc savām skicēm – tas nozīmē, ka es pats sevi kontrolēju.

Kādi ir jūsu jaunākie darbi?

Pēdējos mēnešos esmu pabeidzis Norvēģijas miljardiera, kūgu brokeru, kolekcionāra un modernās mākslas muzeja Astrup Fearnley dibinātāja Hansa Rasmusma Astrupa, bijušā Norvēģijas premjerministra Kores Villoka, astonkārtējās olimpiskās čempiones norvēģu distanču slēpotājas Māritas Bjergenas un Norvēģijas Bīfūglīnes portretus.

Mans jaunākais veikums, kas ir saistīts ar literatūras pasauli, ir Ludwiga Holberga romāna *Nilsa Klima ceļojumi pazemē* iedvesmotās gleznas – šie 45 darbi pērn tika apvienoti frīzē Helsinku muzejā *Amos Rex*. Nesen tapuši darbi Knuta Hamsuna romānā *Zemes svētība* iespādā.

Ar ko jums pašam ir iipaša galdāmā izstāde *Virsotnes Rīgā?*

Marisa Jansona 80 gadu jubileja ir labs iemesls, lai pirmo reizi atvestu viņa portretus uz Latviju. Reizēm ir sajūta, ka portreti atgriežas mājās, ja izdodas parādīt tos istājā vietā – tiesī tur, kur tos vajadzētu redzēt. Līdzīgi sajūta man bija tad, kad rādīju savus liturgiskā saturu darbus Romā – jutu, ka tie atgriežas mājās. Man ir bijušas vairākas izstādes Itālijā. Romā mani darbi tikuši eksponēti ne tikai galerijās un baznīcās, bet arī *Teatro Argentina* – saistībā ar Ibsena lugas *Jūras stevība* iestādēs. Jaunā itāļu tulkojuma iznāšanu teātrī tika parādīti manis gleznotie Ibsena portreti. Uz teātra skatuves skanēja Ibsena *Pērs Gints* ar Edvarda Grīga mūziku, koncertuzvedumu papildināja Edvarda Munka veidotās *Pēra Ginta* ilustrācijas, savukārt foajē bija izstādītas manas ilustrācijas šai lugai un Ibsena portreti. ■

Informācija: hakon-gullvag.no

PIRMDIENA, 11. DECEMBRIS

Latvijas Nacionālajā bibliotēkā diriģentam Marisam Jansonam veltīta izstāde "Virsotnes. Marisam Jansonam – 80". Izcilais latviešu diriģents Norvēģijas galvaspilsētā pavadīja divus gadus desmitus (1979–2002). Izstādē skatāma norvēģu mākslinieka Hokona Gulvoga radīta Marisa Jansona portretu sērija.

Avots: Nedēļa Kabatā

Datums: 07-12-2023

Konferencē diskutē par novadniekiem grāmatniekiem un izdevējiem

Šodien, 8. decembrī, varam atzīmēt 150. gadskārtu, kopš dzimis novadnieks, grāmatnieks – rakstnieks un izdevējs **Ansis Gulbis** (1873–1936).

24. novembrī Tukuma bibliotēkā norisinājās viņam veltīta konference, kas patiesībā bija daudz plašaks stāsts par novadniekiem – izdevējiem, bet šoreiz stāsts par Ansi Gulbi un viņa appgādu, kas tika dibināts tieši pirms 120 gadiem un kurā izdotas 220 grāmatas, ieskaņotās žurnālu numurus un -konversācijas vārdnīcas – burtnicas.

Novadnieks – no Milzkalnes pusēs

A. Gulbis dzimis 1873. gadā 8. decembrī Smārdes mužā Cērkstes, vēlākajā Milzkalnes pagastā kalpa Kārla un istabenes Annas ģimenē. Kad Ansim ir trīs gadi, saslimst un nomirst tēvs, tāpēc viņas rūpes par ģimeni nu gulst uz mātes pleciem. Tāpēc, kad Ansim un viņa māsa Annai tuvojas ganu laiks, ģimene pārceļas uz Bigaunciemu un vēlāk – uz Antinciemu. Ansis tris klasses pabeidz pie skolotāja Stumberga Bigaunciema pagastskolā, kur tiek likts pamats laisānas kārei, bet pēc tam pie skolotāja meitas Johanna Kemeros mācas vācu valodu. 14. gadu vecumā tur viņu ievēro kāda poļu ģimene, kam Rīga piede veikals un kas aicina Ansi darbā par mācekli.

Latvijas Universitātes profesors un Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošais pētnieks **Viesturs Zanders** rakstnieku un izdevēju Ansi Gulbi sauc par unikālu personību Latvijas grāmatniecībā

Latvijas Universitātes profesors un Latvijas Nacionālās bibliotēkas vadošais pētnieks Viesturs Zanders rakstnieku un izdevēju Ansi Gulbi sauc par unikālu personību Latvijas grāmatniecībā

Ansis Gulbis. Attēls no Rakstniecības, teātra un mūzikas muzeja krājuma

koties ar rakstniekiem, dzejniekiem un kultūras darbiniekiem, viņš gūst pārliecību, ka tikai ar labu grāmatu izplatīšanu tautā ir parākama latviešu un latviešu kultūras iespējams. Kad iepriekšējais darba laiks viņu vairs neapmeklē, 1900. gadā viņš pārceļas uz Peterpili (Sanktpēterburgu) un ir tirdzniecības agents Zāmuļa Behli firmā, pēc tam Oto Kirchnera rakstāmpiederumu fabrikā Sanktpēterburgā. Un šis darbs rada materiālo pamatu izdevniecības nodibināšanai.

Apgāds sākas ar J.V. Gētes darbiem

V. Zanders stāstīja, ka apgāda darbība aizsakās 1903. gadā, un Gulbis sevi kā izdevēju piesaka ar J. V. Gētes rakstiem vairakos sējumos Raiņa un Aspazijas tulkojumā. Lai arī kvalitates latīna bija augsta, publīka nebūtu viņam neaplaudeja, jo tika uzskaits, ka šāda literatūra nav vajadzīga. Bet Gulbis domāja citādāk. Taču viņš pieversās arī latviešu autoriem. Dažus gadus pēc

Andreja Pumpura nāves Gulbis izdeva viņa rakstus, tā izpildot autora grību, vienā izdevumā apvienojot periodiku izkausītos darbus. Trauksmainajā 1905. gadā plašā latviešu sabiedrība iepazīst Garlinu Merkeli, jo viņa pazīstamākie darbi – 'Latvieši', 'Vidzemes senatne' un citi līdz tam latviešu valoda nebija pieejami. Kad Gulbis lāmīgā kārtā kāda Tērbatas antīkvārītā uzzīt Merkela darbu izdevumu, kuru pārtulko Aleksandrs Būmanis, R. Blaumāja Skroderdienu Silmačos – dziesmu tekstu autors, 5000 grāmatas eksemplāri tiek pārdoti dažās nedēļas, un tas kļūst par savu laika dīzārpdokoli. Vēl iznāk Fallīja dzeja, pirmās Jāpa Akuratara dziesmas 'Zvaigžņu naktis', Doku Ata, Aspazijas, Skalbes, Bārdas, Virzās, Auseklā, Māteru Juras, Zvaigznītes, Ezenberga, Venšas, Apšuš Jēkaba, Jaunsudrabīņa un citu autoru grāmatas. No 1911. gada Gulbis aizsaka sēriju 'Universāla bibliotēka', kam prototipi ir Antonina Filipa Reklāma (Reclam) Leipcīgā izveidoītās izdevumus, kura mērķis biji augstvērtīgais literārūs darbus padarīt sabiedrībai pieejamus, un tas biji iespējams, drukājot tos lētas brūšrās. Reklāms šo sēriju sāka ar Gētes 'Faustu', un Gulbis gāja to aīšu ceļu, – pirmās autors bija H. Ibsens J. Akuratara tulkojumā. Sērija turpinājās līdz 1927. gadam, un līdz karam, kad ir neliels pārtraukums, izdots jau 200 grāmatu, bet kopumā – 317. To vidū latviešu un pasaules autoru literārū un populārzinātniskie darbi. Šīs sērijas idejisks vadītājs ir Rainis, kas tobrīd dzīvo Kastropolā. Te jāpiebilst, ka Gulbis nav tikai izdevējs, – nādas, tehnisko iespēju meklētājs, – bet ir klātesošs visiem autoriem un tulkojumiem, tāpēc bez pārspīlējuma var teikt, ka bez viņa daudz kas no latviešu literatūrā zināmā nebūtu iznācis un autoru dzives gaitas būtu

stipri vien sarežģītākas. Jāpiebilst gan, ka latviešu grāmatniecībā ir arī 'Universālā bibliotēka' – līdzīgas sērijas, piemēram, liepājnēkis Matis Petersons izveidoja darbu sēriju, tākai ielācīgākai, vēlāk skojo Helmāra Rudžīša 'Latā grāmatā'...

Preses izdošana – Gulbjā nelaimīgā milēstība

A. Gulbis izdod arī preses izdevumus: 1905–1906 – 'Peterburgas Latvietis', kas tolaik ir pirmais bezcenzūras laikraksts. Tam 1907. gadā seko 'Rīts', pēc tam no 1914. līdz 1918. gadam – 'Jaunais Vārds', 1915–1916 – 'Jaunās Pēterpils Avizes' un laika no 1923. līdz 1925. gadam – 'Rīgas Zīpas'.

Gulbis intervījās gan ir atzinis, ka preses izdošana ir viņa nelaimīgā milēstība, bet, paskatoties latviešu mediju vēsturē, zinātīgi sekūmiga grāmatu un preses izdošana ir samērā reta parādība. Tāds varbūt ir 'Valtera un Rapas' – līdztekus grāmatām izdotām literārās žurnāls 'Daugava' un Halmera Rudžīša apgāds 'Grāmatu draugs', un Nujorkā izdotās laikraksti – 'Laiķi', bet Gulbis tomēr pamatījoma un galvenais spēka plēlikšanas punkts biji grāmatu izdevumi.

Jāpiebilst, ka Gulbis ir sarakstījis daudz publīkāciju par to, cik joti tautai ir nepieciešams kvalitatīvās grāmatas un cik svarīga ir kolportāža – ceļojosā grāmatu izplatīšana. Šādas publīkācijas, piemēram, ir atrodamas 'Rīgas Avizes' – vienā no nozīmīgajiem 20. gadsimta sākuma latviešu preses izdevumiem, kas dienīzēl nav digitalizēti.

Izdot Raiņa kopotos rakstus un... mīr

V. Zanders:
– Tomēr, ja kādam liekas: kas

Gulbis nekāši: viņš ir lielas firmas tirdzniecības agents, kas apgrozījis lielus līdzekļus, aprobauka dažādas Krievzemes vietas, tāk interesanta dzīve, bet patiesībā domāju, ka tas bija fiziski spēkus deldejošs, ārkārtīgi nogurdinošs un veselību graujošs dzīvesveids. Un jau pirms Pirmā pasaules kara tas viedināja domāt, ka šis reizēs ir jāpātrauc, par ko viņš 1913. gadā rakstīja vēstule 'Ernestam Birzniekam'. Upiņā, stāstot, ka vēlas pārcelties uz Rīgu un ka ir rezervejs vietu namā iepretim Vēmanes dārzam, bet... sakās karš... 1918. gadā Gulbis pārceļas uz Rīgu un ir gatavs turpināt izdevējdarbību, tomēr jājēm vērā, ka šis ir arī liels nezīgas laiks ar mūžīgo jautājumu: kā turpināt iesāktā pavismā jau nos apstākļos, kuros pieredzējuši grāmatnieki, piemēram, Augusts Golts un Jānis Brigaders, aiziet no šīs jomas?

Bet Gulbis paliek un turpina ie- dvesmot. Kad Dziesmu svētkos skandējam komponista Mārtiņa Brauna dziesmu ciklu ar 'Sauli. Pērkons. Daugava', jāatceras, ka tā ir Raiņa poēma 'Daugava', kas Gulbjā apgādā iznāk vēl pirms Bermontādes 1919. gadā, un ieiāsmina ar savu aktuālitāti.

No 1920. līdz 1926. gadam viņš ir Izglītības ministrijas komisāršs un izplata ministrijas izdevumus, bet vienlaikus turpina izdevējdarbību.

Tā 1922. gadā dienas gaismu ie-

rauga žurnāls 'Latvijā Grāmata',

par kuru Gulbis bija sappojis vēl

no pirmskara laika – tas tiek iz-

dots līdz 1931. gadam. Bet iepāši

jāpiemin Raiņa kopotie raksti, kas

iznāk 1925. gada rudeni, sagaidot

dzejnieka 60. gadu jubileju. Svarīgi,

ka tos pār Raiņis lieš mērā biji vei-

dojus un komētejus. Tas, ka gada

laika iznāk 10. sejumi (kopā – 11),

kurus var pasniegt Rainīm jubilejā,

ir apliecinājums: ja kaut ko tolaik

apņēmas, tad arī izdanja, respektējot

autorus un lasītājus. Kāda vēstule

Rainīm Gulbijā rakstīja, – kad būsot

pabeidzis viņa kopotos rakstus,

labprāt vēlētos mīr... Var to uzskaitīt

par pārspīlējumu, bet emociju

amplitūdu, kas lasāma daudz gadu

sākstē, ir nopietnākas uzmanības

un izvērtēšanas vērtā... Ir doma

atdzīvināt Kārļ Egles pirms 80 gadiem iecerēto un Gulbim veltīto izdevumu, kurā būtu izlasāmi raksti par grāmatniecību, vēstules un atmīnas par Ansi Gulbi.

Starp citu, Gulbis aizsāk ari latviešu literatūras izdošanu vācu valodā, un, tā kā poligrafiskas iespējas un papīra resursi ir ierobežoti, šis grāmatas lielākoties tiek drukātas Vācijā. Tiekamēr Latvijā Kārlis Egle pārtulko Rabindranata Tagores darbus, kas laikā no 1927. līdz 1939. gadam iznāk 9. sējumos. Nozīmīgs veikums ir Rūdolfa Egles kopā ar Andreju Upīti sarakstītā «Pasaules rakstniecības vēsture» četros sējumos, kas iznāk no 1930. līdz 1934. gadam, kā ari 1934. gadā izdotā «Latvju linka» – Rūdolfa Egles sakārtotā antoloģijā piecos sējumos, kas ir viens no plašākajiem latviešu lirkas apkopojumiem. 30. gados sērija «Jaunības apcirkņi» tiek izdotas 36 grāmatas bērniem un jauniešiem, to viidū arī E. Birznieka-Upīša stāstu krājumi.

Raksta romāns un lugas, vada teātrus

Gulbis publicējis septiņus romāonus, to viidū «Jaunā valsts», «Druvā un karā», «Olģerts Silarajs», «Pēc simts gadiem» utt., kā ari vairākas lugas, piemēram, «Avantūriste» un «Skolomeistari», kas iestudētas Nacionālajā teātrā. Bija iecerēti arī desmit sējumu kopotie raksti, no kuriem tika izdoti vien trīs. 1925.–1926. gadā Gulbis bija Nacionālā teātra, bet 1926.–1927. gadā – Nacionālās operas direktors. Piedalījās arī Dailies teātra dibināšanā (1920) un A. Pumpura biedrības izveidē (1926), bija Latvijas Preses biedrības goda biedrs. Tomēr šai darbībai viņš liek punktu, kad izlemj veidot «Konversācijas vārdnīcu».

Konversācijas vārdnīca – divu gadu vietā 13...

Un vēl, kā atzina V. Zanders, noteikti jārunā par «Konversācijas vārdnīcu» – visu laiku prāvāko enciklopēdisko izdevumu latviešu valodā, kas iznāca laikā no 1927. līdz 1940. gadam. Sākotnēji tā tiek izdotā 15 000 eksemplāru lielā metienā, taču šis apjoms pamazām

sarūk, jo to ietekmē pasaules saimnieciskā krize 20. gadu beigās un 30. gadu sākumā. Līdzīgi kā Jēkabs Dravnieks un Rīgas Latviešu biedrības izdotās enciklopēdijas, ari šī bija iecerēta vienā formātā un ar noteiktu izdošanas termiņu, jo vai citādi Arveds Švābe – jauns tieslietu specialists, kuru Gulbis uzacīnāja pastaiga gar jūras malu Vecākos, piedāvājot kļūt par izdevumu galveno redaktori, būtu tam piekritis, lai gan ar honorāriem Gulbis neskopoja... Ne topošais redaktors, ne pats izdevējas tobrīd nezināja, par ko tas izvērtīties, – ka divu gadu vietā tas prasīs 13 gadius un ka vispirms enciklopēdija iznāks burtnīcās. Lai arī vārdnīcas izdošana turpinājās ari pēc Gulbja nāves 1936. gadā, Latvijas okupācija pārtrauca tās izdošanu. Apgādu mantoja Gulbja māsasdēls Arvids Mālitis, bet 1940. gadā to nacionalizēja.

Personība ārpus konkurences

Kā konferēcē atzina Latvijas Universitātes profesors un Latvijas Nacionālās bibliotekas vadošais pētnieks Viesturs Zanders, laikā, kad pamazām tuvojamies Latviešu grāmatniecības 500-gadeti, kas tiks atzīmēta 2025. gadā, šis 2023. gads ir veltīts grāmatnieku, izdevēju izgaismošanai: «Izdevējs Ansis Gulbis» ir viena no nozīmīgākajām visu laiku latviešu grāmatnieku personībām. Viņš ir tik liels kossoss, kam droši vien pat divu stundu garas sarunas laikā būtu grūti pietuvoties, tā ka.. ir, ko pētit. Jāpiebilst, ka viņa 150 gadi jubileju sagaidām ar starptautisko zinātnisko konferenci «Izdevējdarbība un nācija» Latvijas Nacionālajā bibliotekā 7. un 8. decembrī. Tā ir sakritība, bet tieši tikpat liela un apjaūjīga jubileja šogad ir izdevējam un pedagogam Andrejam Jesenam no Bauskas, kas ir bijis būtisks bērnu literatūras virzītājs. Savukārt valcēnieši atskatās uz sava grāmatnieka Jāņa Rauskas 150-gadi. Tomēr Ansis Gulbis ir ārpus konkurences, skatoties uz visu mūsu grāmatniecības vēsturi, nacionālās grāmatniecības vēsturi.»

AGITA PUĶITE

UZ VALSTI

◀ **LATVIJAS** Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē 12. decembrī plkst. 18 notiks ceturtie Jāņa Stradiņa akadēmiskie lasījumi, kuros piedalīsies Imants Lancmanis, Māra Zālīte (attēlā) un Juris Rubenis. Tie noritēs akadēmiķa Jāņa Stradiņa 90. jubilejas atceres un Latvijas valstiskuma 105. gadskārtas zīmē ar diskusiju par tēmu *No apgaismības uz valsti*.

Avots: Diena

Datums: 05-12-2023

Jāņa Stradiņa lasījumi

12. decembrī no plkst. 18 līdz 20 Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē notiks Ceturtie Jāņa Stradiņa akadēmiskie lasījumi. Tie noritēs akadēmiķa 90. jubilejas atceres un Latvijas valstiskuma 105. gadskārtas zīmē ar diskusiju par tēmu *No apgaismības uz valsti*. Pasākumā piedalīsies Imants Lancmanis, Māra Zālīte un Juris Rubenis. Dalība bez maksas.

Avots: Ievas Padomu Avīze

Datums: 06-12-2023

DRAUDI VĀRDA BRĪVĪBAI 21. GADSIMTA EIROPĀ

2023. gada 22. novembrī plkst. 15.00
Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē

Pēc Berlīnes mūra krišanas un PSRS sabrukuma daudziem likās, ka liberālā demokrātija ir uz visiem laikiem uzvarējusi cīņā pret brīvības ienaidniekiem. Tomēr 21. gadsimtā redzam, ka autoritārisms pasaulē iet plašumā, un pat Eiropā neesam vairs pasargāti no "neliberālās demokrātijas" – sistēmas, kurā saglabājas demokrātijas čaula, bet kontroli pār tās iekšējiem mehānismiem sagrabj viens politisks spēks vai vadonis. Būtisks solis sādas neliberālās demokrātijas izveidošanā ir viedokļu daudzveidības ierobežošana sabiedriskajā diskusiju telpā, medijos un mākslā. Kā šāda publiskās telpas vienveidošana ir notikusi citās Eiropas Savienības valstīs? Vai kaut kas līdzīgs varētu notikt arī Latvijā?

Uz šiem jautājumiem centīsimies gūt atbildes simpozijā "Draudi vārda brīvībai 21. gadsimta Eiropā".

Simpozija vadītājs:
 žurnāla "IR" komentētājs Pauls Raudseps

Runātāji un diskusijas dalībnieki:
 Borbála Szalai, "Off-Biennale Budapest", Ungārija
 Solvita Krese, Latvijas Laikmetīgās mākslas centra direktore
 Anda Rožukalne, Sabiedrisko elektronisko plāsazīnas mediju ombuds, RSU profesore
 Ivonna Plaude, "Neatkarīgās Tukuma Zīnas" galvenā redaktore, Latvijas Reģionālo mediju asociācijas valdes priekšsēdētāja
 Jana Veinberga, rakstniece,
 Jūrmalas bibliotēku aizstāvju kopas pārstāvē
 Girts Jankovskis, "Demokrātijas festivāls Kuldīgā" organizētājs un Eiropas Kultūras galvaspilsētas Liepāja 2027 sabiedrības līdzdalības speciālists

Lūdzam reģistrēties
līdz 16. novembrim
[\[https://reg3.lnb.lv/register\]](https://reg3.lnb.lv/register)

Simpoziju organizē Gētes institūts Rīgā un Latvijas Nacionālā bibliotēka

GOETHE INSTITUT

LNB
LATVIJAS NACIONĀLA BIBLIOTĒKA

Daudzeses bibliotēkai jauna vadītāja

Darbu sākusi jaunā Daudzeses pagasta bibliotēkas vadītāja Ingūna Purakalne. Vakantajam bibliotēkas vadītājas amatam pieteicās pieci pretendenti.

GINTA GRINCEVIČA

Visi pretendenti gan bija bez bibliotekārās izglītības, bet trīs kandidāti bija ar augstāko izglītību. No uz pārrunām uzaicinātajām personām, kurās piedalījās arī Aizkraukles novada Kultūras pārvaldes bibliotēku darba metodiķe Regina Kviese, par piemērotāko atzina daudzesieti Ingūnu Purakalni. Aina Strazdiņa, Jaunjelgavas pilsētas bibliotēkas vadītāja, jauno kolēģi raksturo kā joti enerģisku, zinātkaru un zinātgribošu.

Jaunā Daudzeses pagasta bibliotēkas vadītāja stāsta, ka pirmo reizi uz darbu viņa var atraktēt kājām. Līdz šim bibliotēku apmeklējusi vien kā lasītāja, bet, parādoties vakancei,

I. Purakalne juta, ka šī ir joma, kurā radoši realizēties: "Darbs pie mājām, savā pagastā ar vietējiem cilvēkiem. Iepriekšējie darba pierādumi bija saistīti ar administratīvo sektoru, kas uzliek savus rāmjos, bet pēdējā laikā jutu, ka vēlos strādāt radošāk, un, strādājot bibliotēkā, redzušādu iespēju — darboties citādāk."

Pirmā darba diena 1. decembrī aizvadīta spraigi. Ingūna izveidojuši bibliotēkai "Facebook" lapu, kuru dienas laikā papildinājusi ar vairākiem jaunumiem un aktualitātēm.

Daudzesietei nav svešā arī biznesa vide, viņa vada atrakciju nomu, pieredze uzņēmējdarbībā gājusi roku rokā ar sociālo platformu iepazīšanu, un nu šis iemāras tiks liktas lietā, vadot bibliotēku un piesaistot gados jaunākus potenciālos apmeklētājus. "Vēlos Daudzeses pagasta bibliotēku padarīt modernāku, mūsdienās aktuālu. Cenu uz lielāku apmeklētāju plūsmu, ar

INGŪNA PURAKALNE — jaunā Daudzeses pagasta bibliotēkas vadītāja.

Foto no personīgā albuma

modernāku pieeju grību sasniegta jauniešu auditoriju. Vecāka gadāgājuma cilvēki nāk uz bibliotēku, viņi lasa gan preses izdevumus, gan jaunākās grāmatas. Vēlos, lai uz bibliotēku nāk ne tikai pēļa-sāmvielas, bet, lai tā klūst par vēli vienu skaistu satikšanās vietu pagastā," stāsta I. Purakalne.

Ar decembri mainījies Daudzeses pagasta bibliotēkas darba laiks. Pirmadienās un ceturtdienās tā apmeklētājiem atvērta no pulksten 8.30 līdz 18, otrdiens, trešdiens — no pulksten 8.30 līdz 16.30, savukārt piektdienās no 8.30 līdz 13.30. Brivdiens bibliotēka būs slēgta. ♦

Bibliotēkas izaicinājums — sasniegt savu lasītāju

Paula Kārkluvalka

Zelta dzīve — strādāt bibliotēkā, pie siltas tējas tases lasīt jaunākos izdevumus un caur tiem izdzīvot tūkstošiem notikumu. Talsu Galvenās bibliotēkas vadītāja Rita Alkšbirze gan atklāj, ka šīs stereotips patiesībā neatspogulo bibliotēkāra iekdienu un nereti tieši bibliotēkārs ir tas, kuram ir ļoti grūti atrast laiku, lai iepazītu jaunāko literatūru, jo daudz pūļu jāiegulda lasītāju piesaistei, kas nebūt nav viels uzdevums bridi, kad sabiedrības paradumi mainās un virsroku nēm digitālais saturs.

Rita Alkšbirze bibliotēkas vadītājas amatā iepēm kopš 2021. gada augusta, tādēļ tikāmies uz sarunu, lai pārrunātu bibliotēkas aktualitātes un uzzinātu, vai izdevies iestenot to, kas bija iecerēts, stājoties amatā.

— Pastāstiet, kādas bija jūsu ieceres, stājoties amatā?

— Bija atklāta Talsu Galvenās bibliotēkas ēka, bija jāiepazīst darbinieki un telpas. Bijām ne tikai jaunās telpas, bet arī ieguvuši mūsdieni tehnoloģijas — 3D printeri, dronu. Viens no pirmajiem uzstādījumiem bija apgūt to lietošanu un šo ierīcu izmantošanu piedāvāt iepazīt arī citiem, organizējot dažādus pasākumus, apmācības bērniem un jauniešiem.

— Ar kādiem izaicinājumiem jums nākas saskarties iekdienas darbā?

— Bibliotēkas jaunās ēkas projekts iestenot jau esotā būvē, kas prasa pielāgošanos. Mēs priečātās par, piemēram, konferēnu zāli, ko piedāvāt gan citiem, gan arī pašiem izmantot pasākumu organizēšanai. Pielāgojot telpas pasākumiem, notiek mēbeļu pārstāvīšana, lai atbrīvotu vietu. Tas ir izaicinājums, ak kuru jāsādzīvo. Piecus gadus pēc projekta iestenošanas ir ierobežotas iespējas ko mainīt. Ja viss būs labi, tad 2024. gads būs pēdējais no tiem

Rita Alkšbirze bibliotēkas vadītājas amatā iepēm kopš 2021. gada augusta. Daīna Kārkluvalka foto

un kādas lielākas izmaiņas varēsim plānot pēc šī perioda beigām.

Jāpiemin, ka notiek no pieciņš darbu novadpētniecības jomā, tas ir liels darba apjoms. Esam uzsākuši darbu Digitālo objektu pārvaldības sistēmā (DOM) — tā ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas veidota unikāla materiālu ilgtermiņa glabāšanas vieta. Digitalizējam un ieviētojam DOM sistēmā kolekcijā «Talsu novadpētniecība» dažādus materiālus. Šajā projekta iestāsīties arī mazās bibliotēkas, jo arī tajās glabājas vērtīgas vēstures liecības.

— Runājot par novadpētniecību, kādēļ pašlaik šis jautājums ir dienaskārtības augšgala?

— Mērķtiecīgi digitalizējot novadpētniecības materiālus, veidojot jaunus piedāvājumus, mēs padarām šos materiālus lietotajiem pieejamākus.

Mums sōbīrd novadpētniecības lasītāvā ir problēmas ar telpām, lietotāji attānāk un nav kur skaitīties šīs novadpētniecības mapes. Mums kā bibliotēkai ir jāapzinās, kā mēs izskatāmies, ko varam piedāvāt un kas ir jāuzlabo.

— Sociālajos tīklos dažādas dzimtu pētnieku grupas šķietami pēdējo gadu laikā kļuvušas ļoti populāras un tajās nereti tiek pieminētas arī bibliotēkas

— Jā! Šād tad saņemu zvanus ar jautājumu, vai mums nav kāda brīva vakance, jo cilvēki savā ik-dienā vēlas ko mainīt, meklējot ko vieglāku nekā līdz šim. Man nākas atbildēt ar pretjautājumu — kādēļ radies iespāids, ka mūsdienu bibliotēkā ir vieglāks darbs kā citās nozarēs? Tie droši vien ir novecojuši stereotipi, jo darbs bibliotēkā ar resursiem ir milzīgs, mums ir vairāk nekā 80 000 drukāto resursu. Turklat, samazinoties fiziski izsniegtajam apjomam, ir jādomā, ko piedāvāt vieta. Mūsdienu cilvēkam patīk lasīt elektroniski, un līdz ar to daudz laika jāvelta piedāvājuma izstrādei, lai tas būtu atbilstošs cilvēku interesēm un vajadzībām. Šeit atkārtoti var piemīnēt novadpētniecības materiālu digitalizēšanu. Tāpat ir jāzīvērtē dažādu datubāžu abonēšana, jāsakārto dižlaužu datubāze tā, lai tā būtu pievīcīga lasītājiem un to izmantomtu, un jārisina vēl daudzi citi jautājumi.

Bibliotēkāram ir jāpiepazīst ar krājumu un jāpārziņa saturs, bet mūsdienās arīvien biežāk izskan fakti, ka bibliotēkāra profesija ir tā, kurā ļoti maz laika atliek grāmatu lasīšanai. Mūsu galvenais uzdevums panākt, lai lasītājs lasa, uzturas bibliotēkā ilgāk.

— Kura vecuma grupa prasa vislielakās pūles, lai veicinātu apmeklētību?

— No 8. klases uz augšu jūtam kritumu. Šai paaudzei ir citi piedāvājumi — dažādas interešu izglītības iespējas un citas aktivitātes. Jūtam arī apmeklējuma kritumu, jauniešiem aizējot studēt uz Rigu. Arī nodarbinātībām pieaugušajiem — nav laika apmeklēt bibliotēku. Varrbūt te vērts domāt par bibliotēkas pieejamību ārpus darba laika. Mums ir grāmatu pakomāts, kas nodrošina iespēju saņemt grāmatas arī ārpus bibliotēkās darba laika, bet šāda veida lasītājs tomēr iegūst mazāk, jo bibliotēkas telpas ir tās, kur intelektuāli aptūsties un saņemt plašu klāstu dažādu pakalpojumu.

— Kādas jūsu domas par mazām bibliotēkām, kā redzat to nācotni?

— Man pašai pirmā darbavietai ir mazā bibliotēka — LU Bibliotēkas Ķimijas zinātņu bibliotēka (tagad Dabaszinātņu bibliotēka).

Uzskatu, ka mazās bibliotēkas ir ļoti vērtīgas un novadām vairāk vajadzētu palīdzēt tās attīstībā. Pie mēram, bibliotēka Lībiešu krastā komplektē grāmatas par libisko, un tas ir ļoti vērtīgi. Pašlaik mums novadā ir 31 bibliotēka, izklasīs daudz, bet arī novads ir liels. Un redzu, ka vieta būtu vēl citām dažādu ieviržu bibliotēkām.

— Kāda, jūsuprāt, ir mūsdienīga bibliotēka? Vai tā maz var pastāvēt bez dažādu pasākumu organizēšanas?

— Domāju, ka nē. Mums cilvēki ir jāieinteresē, lai vispār pie mums attāktu. Sākot strādāt, viens no pirmajiem darbiem bija izveidot tematisko piedāvājumu, ko intensīvi popularizējām, lai izveidotos sadarbi ar mācību iestādēm un mācībspēks zinātu piedāvātās iespējas padziļināti iepazīt kādu tematiku. Parasti skolotāji izvirza tēmu, piemēram, par novada vēsturiskajām vietām vai Latvijā sastopamiem putniem, un bibliotēkāri sameklē ņai tēmai atbilstošus materiālus. Tēmas ir visdažādākās.

Sadarbība ar skolām un bērnu darzīiem ir ļoti laba. Un arī Bērnu bibliotēkas apmeklējums ir diezgan liels, bet gribētos redzēt lielāku grāmatu izsniegumu. Mums ir arī svarīgi, lai skolēns iemācās apieties ar bibliotēkas katalogu, datubāzemē un attīstītu šīs prasmes.

— Nobeigumā vēlējos uzdot personīgāku jautājumu, bet tāmēr saistītu ar bibliotēku — kura ir pēdējā grāmata, ko esat izlaisti un varētu ieteikt citiem?

— Šobrīd lasu Jurģa Liepnika grāmatu «Mans nabaga pīrāts». Esmu sapratusi, ka tā nav lasāmviela man, grāmata pie manis stāv diezgan ilgi laiku. Izvēlējos to, vadoties pēc labajām atsauksmēm, un tā ir arī viena no TOP lasītākajām grāmatām, tādēļ to ieteikšu izlaist arī citiem, tomēr man labāk patik kultūrvēsturiskas grāmatas un grāmatas no zinātnisko bibliotēku krājumiem. ■

Par Naudītes bibliotēku un grāmatām

Kad sākas ziema, laiks arī pievērsties aktīvākai grāmatu lasīšanai un dažādu pasākumu apmeklēšanai. Vēlos atklāt savas pārdomas par dažām, manuprāt, nozīmīgām aktivitātēm šoruden Naudītes bibliotēkā, kur nesen darbu sākusī bibliotekāre Gita Zeikmane.

Vispirms jāmin izglitojošā izstādē «Nabas saite», kas apmeklētājus sagaidīja oktobra sākumā. No Aleksandra Čaka muzeja materiāliem varējām uzzināt par dzejnieka saistību ar mūsu novadu, viņa attiecībām ar māti Emīliju Lizeti Čadaraini, kas dzimus un bērnību pavadijusi Naudītes pagastā. Ciešo saikni ar dēlu viņa saglabāja visa mūža garumā. Pēc Gitas ierosinājuma turpmāk izstāžu telpā būs apskatāmi Naudītes pagasta rokdarbnieču darinājumi.

Viens no pēdējā laika skaistākajiem mirkjiem daudzu cilvēku atmiņā droši vien paliks bibliotekāres Gitas sarūpētā tikšanās ar mākslinieci un grāmatu autori Ritu Trenci un dziedātāju Andri Daniļenko. Tas bija ievērojamā aktiera Imanta Skrastiņa piemiņas pasākums, kas tika veidots viņa 80 gadu jubilejai. Tolaik tika izdota arī sirsniņā atmiņu grāma ta vēstulēs «Kamolā tinējs».

Ar lielu interesi sekojām Ritas Trences emocionālajam stās-

tijumam un vēstuļu fragmentu lasījumam par viņas dzīvesbiedru un lielisko aktieri. To papildināja Imanta Skrastiņa samtainā balss ieraksts, kā arī dziedātāja Andra Daniļenko izpildītās, visiem tik pazīstamās un tuvās dziesmas. Atvadoties Rita Trencē mūsu bibliotēkai pasniedza vērtīgu dāvanu. Tās ir grāmatas par Imantu Skrastiņu - «Kamolā tinējs» un «Mani dienas krikumi».

Gita ierosināja arī Naudītē veidot grāmatu lasītāju klubīnu, kādi darbojas jau citviet, un 22. novembrī visi interesenti tika aicināti uz pirmo tikšanos. Lai gan apmeklējums bija pieticīgs, tomēr sarunas pie tējas tases par izlasītajām grāmatām un dzīvi bija saistošas un pārdomas rosiņas. Cerams, ka nākamajā tikšanās reizē lasītāju pulciņš būs kuplāks. Dzīvot ir interesantāk, ja atsaucamies un līdzdarbojamies.

Kā lasītāja šobrid vairāk esmu pievērsusies divām latviešu rakstnieku darbu sērijām:

«Mēs. Latvija, XX gadsimts» un «Es esmu...», kuru iniciatorē rakstniece un mākslas vēsturniece Gundega Repše. Pirmajā sērijā iekļaujas mūsdienu rakstnieku romāni, kas stāsta par apstākļiem, cilvēku dzīvi un pārdzīvojumiem 20. gadsimta Latvijā. Otra sēriju veido, 26 jauni darbi - 13 romāni un 13 monogrāfijas par latviešu literatūras klasiķiem. Manuprāt, abu sēriju darbi ir interesanta, vērtīga, izzinoša lasīmviela par mūsu tautu dažādos laikos, par sarežģīto personības veidošanās ceļu, savstarpējām attiecībām, izvēlēm, likteņiem.

Vispaliekšākās emocijas, ie-spaidus un pārdomas mani rai-sija Māra Bērziņa romāns «Svina garša» un Noras Ikstenas «Mātes piens».

No jaunākās sērijas vairāk ie-interesēja Arno Jundzes romāns «Es nemiršu nekad» par Eduardu Veidenbaumu, Laimas Kotas «Cilvēks ar zilo putnu» par An-šlavu Egliņi, bet ipaši - Māra Bērziņa romāns «Nākotnes kalējs» par pretrunīgi vērtēto Vilni Lāci.

Tāpat es varētu minēt arī pārējo autoru darbus par mūsu lite-ratūras vecmeistariem.

Lasot sērijas «Es esmu...» romānus, apbrinoju mūsdie-

nu rakstnieku darba spējas, enerģiju un talantu, iepazistot konkrētās vēsturiskās perso-nības daiļradi, dokumentālos materiālus par tā laika sabied-riski politiskajiem apstākļiem, rakstnieka dzīvi, uzskatiem, attiecībām ar līdzcilvēkiem un, balstoties uz šīm zināšanām, radīt savu versiju par konkrēto autoru. Tādus darbus nevar la-sit pavirši, neiedzīlinoties, bet, grāmatu aizverot, vēl ilgi jā-domā... Jāpiekrit Māra Bērziņa romānā par V. Lāci sacītajam: «Dižgaru darbi ir kā maize ar gaļu, kas dod sātu uz ilgu laiku, bet lubu literatūru var salidzī-nāt ar konfektēm- saldumiņš uz mēles brīdi ir, bet paliekoša labuma nav».

Diemžēl grāmatas, kas «dod sātu uz ilgu laiku» ne vienmēr ir tik populāras un pieprasītas kā «saldumiņi», tāpēc arī mūsu bibliotēkā tās neatradās. Paldies bibliotekārei Gitai, kas rada ie-spēju pēc mana lūguma išā laikā atvest tās no citām bibliotēkām. Lai Gitai neapsīkt enerģija, iz-doma un darba spars, strādājot Naudītes bibliotēkā!

Raina Grauzdule
Naudītē

Lasītāju kluba tradīcija - noturīga

Novembrī siltās noskaņas aizvadīta Kuldīgas bibliotēkas izlolojot lasītāju kluba kārtējā tikšanās. Iecere radusies darbiniekiem, un jau devīto gadu reizi mēnesī rudenī un ziemā te pulcējas tie, kuri lasa grāmatas un par lasīto labprāt vēlas parunāt ar citiem. Sanākušie apliecināja: „Ja grāmatas pārrunā, to saturs atmiņā paliek ilgāk.”

Lasītāju klubs tiekas mēneša pēdējā trešdienā 16.00 Kuldīgas bibliotēkā.
Aicināts ikviens, kam patīk lasīt grāmatas, ieteikt labu lasāmvielu citiem vai vienkārši pavadīt laiku interesantās sarunas un sirsngā kompānijā.

Pirmā tiksānas sākota 2016. gada 27. janvārī. „Mans pienākums ir jūs neizbaudīt. Domaksti nebūs jāraksta. Arī atzīmes nelikšu,” tā jokojoj pirmajā nodarībā sanākušos iedrošināja kluba vadītāja, ilggadējā latviešu valodas un literatūras skolotāja Māriete Milzere. Viņa bija devusies pensijā, tāpēc atliku laiks sākt ko jaunu, izmantojot sakrātās ziņšanas un nododot tālāk savu millesību pret lasīšanu un grāmatām. Vairāki kluba dalībnieki atzīst, ka viens no vilinājumiem iesaistīties kluba darbībā bijis tieši M.Milzeres personība.

SASTAPT LĪDZĪGI DOMĀJOŠOS

Kas var būt patīkamāk kā sastapt līdzīgi domājošus cilvēkus? Kādreizējā lasītāju kluba kuratore Liga Brencē atklāj, ka ideja bija veidot domubiedru grupu, lai kopā izvēlētu, kas grāmatneicībā, īpaši latviešu literatūrā, interesants un vērtīgs.

Lai vairotu kluba biedru zināšanas, vadītāja Māriete Milzere katrai reizei sagatavo izglītojošu, interesantu uzdevumu.

Pasi laikā reģistrēti 30 dalībnieki, no kuriem ik mēnesi pulcējas vidēji 23. Tie ir cilvēki dažādā vecumā – gan vīrieši, gan sievietes. Dalībnieki mainās: daži maina dzīvesvielu vai veselības dēļ vairs nevar piedalīties, bet kļāt nāk citi. Kādu līdzī atved kluba biedru, citi informāciju iegūst bibliotēka. M.Milzere atzīst, ka tagad skaita ir optimāls, lai par lasīto varētu izteikties katrs. Jāreķinās arī ar to, ka tikšanās ilgums nedrīkst pārsniegt bibliotēkas darba laiku.

Jautāta par darbības principiem, M.Milzere skaidro: „Darbošanās ir brīvpārtīga – te nekas nav obligāts. Mēs esam atradusi lietisku un noderigu variantu – katrs par kādu izlaisto grāmatu izsakās un iesaka vai tieši neiesaka to citiem. Visi nevar vienai izlaist vienlaikus, jo bibliotēka nevar piedāvāt tik daudz eksemplāru. Pēc anotācijām visas grāmatas ir šedevri, bet te mēs

- Kuldīgas bibliotēkā šogad lasītakās grāmatas**
- Keita Vaita. *Leikdzordzās slepkava (Kontinenti)*
  - Jurģis Liepnieks. *Mans nabaga pīrlis (Zānes grāmatas)*
  - Dace Rukšāne. *Džiki (Dienas grāmata)*
  - Sandra Kalniete. *Tev būs četri vīri (Zvaigzne ABC)*
  - Dzūda Devero. *Līdzi paņemt millesību (Kontinenti)*
  - Keita Vaita. *Nejausā tikšanās (Kontinenti)*
  - Tūve Alsterdāla. *Mēs zinām, ka atceries (Zvaigzne ABC)*
  - Dace Judīna. *Sešas pēdas (Latvijas medijii)*
  - Emīlija Šepa. *Dēla vārdā (Latvijas medijii)*
  - Lūsīnda Railīja. *Slepakvības Flīthausa (Zvaigzne ABC)*

Kuldīgas bibliotēkā rudenī un ziemā katru mēnesi draudzīgā gaisotnē tiekas lasītāju kluba dalībnieki, lai izlasītu pārrunātu.

Ilggadējās kluba dalībnieces Alja Lubīja un Larisa Barinova citīgi pieraksta domubiedru ieteikto lasāmvielu.

iegūstam informāciju cits no citta, papildinām vienu otru.” Lai vairotu kluba biedru zināšanas, M.Milzere katrai reizei sagatavo izglītojošu, interesantu uzdevumu: krustvārdu mīklu par latviešu autoru dzīves faktiem pirms grāmatu rakstīšanas, Rūdolfa Blaumaja valodas pērles vai ko citu.

VIEDOKLIM IR IETEKME

Vērojot sanākušos, redzams,

ka daudziem roķas rakstāmais un blocījs, lai ieteiktās grāmatas autors vai nosaukums neaizmirstos.

Atis Punclays stāsta: „Es lasu diezgan daudz, pārvars vēstu-

disko literatūru un latviešu autori darbus. Visu nevar paspēt izlasīt, nevajag jau arī. Lai gan izbrīvēt laiku klubījam nav viegli, jo es strādāju, man patīk, ka šeit pārrunā to, kas katram patīcīs.” Elmārs Derzāvis papī-

ARĪ KULTŪRIZGLĪTOŠAS ESKURSIJAS

Katrū gadu jūnijā kluba biedri un citi interesenti dodas vienas vai vairāku dienu ekskursijā, apmeklējot latviešu rakstnieku memorālos muzeus un citas kultūrvietas. Vēl reizi gadā tiek rīkota tuvāka ekskursija teatrapā Kurzemē. Ilggadējai kluba dalībnieci Aijai Lubījai vēl spīgtā

Grāmatas, kuras ieteicis Kuldīgas lasītāju klubs, visbiežāk atradas pie citiem lasītājiem, nevis bibliotēkas plauktos.

Ir labi būt draugos ar grāmatām!

Kristīne Briede

Ja kādam pirmdienas liekas gausākas, kad atkal pamazām jāiekustas visas nedēļas skrējienam, tad to noteikti nevar sacīt par Talsu Pensionāru biedrības klubu apmeklētājiem. Literatūras cienītāju klubā «Grāmatu draugi» katra mēneša pēdējā pirmdienā sapulcējas devīnas klubību domubiedres ar Ingrīdu Kalniņu vadībā, lai dalītos iespēdītos par izlasīt.

Cik ilgi darbojas Talsu Pensionāru biedrības iniciatīva par daudzveidīgām interešu klubību mīdiņās, tās ilgi arī kopā sanāk literatūras cienītāju klubs, kas no sirds ir draugos ar grāmatām. No pašiem pirmsākumiem joprojām klubību apmeklē vienmēr moža Lilita Freiberga, skolotāja Indra Kore un Elga Zalite.

«Mēs pārējie šeit esam nākuši klāt un gājuši projām. Un klubību pirmsākumi meklējami pie latviešu valodas skolotājas Ausmas Veinbergas, kura to vadīja daudzus gadus. Viņa kopā ar skolotāju Valentīnu Vecriņķi ir mūsu goda biedres. Abas šīs kundzes gan pašas te vairs nenāk, jo ir jau cienījamā vecumā. Pašlaik devīnas mēs nākam kopā čaklāk. Tā kā esam grāmatu draugi, esam tie reti jaudīsi, kuri nelasa elektroniski, līdz ar to lielākā daļa apmeklē arī bibliotēku. Kad sanākam te, daļāmies savās pārdomās par to, ko kura ir izlasījis. Tē, protams, nav kā skolā, kad jāceļas kājās un jāstāsta. Loti daudz lasa Lilita. Viņa vienmēr ierodas ar pierakstītu bloku, bet katrs jau lasa, ko un kā pašam vajag. Cits izlasīta varbūt grāmatu mēnesī.

Literatūras cienītāju klubā «Grāmatu draugi» dāmas ne tikai pašas lasa grāmatas un iesaka to darīt citiem, bet arī pārrunā jaunumus grāmatu pasaulei un apmeklē dažādus pasākumus, par kuriem nebaidās arī izteikt savas domas.

Autore foto

Mēs arī iesakām citai labu un interesantu literatūru, bet, sanākot šeit, pārrunājam ne tikai grāmatas, bet arī politiskos, iekšzemes un ārejos jautājumus, jo galu galā grāmatas jau pēc būtības top šajā ekonomiski-politiskā iekārtā.» ar klubā būtību iepazīstina tās vadītāja Ingrīda Kalniņa.

Interesē ne tikai grāmatas, bet arī paši autori

Tikšanās reize 30. oktobrī iešākās ar jaunāko Talsu literāro notikumu apspricēšanu — jaunās rakstnieces Sandras Krūmiņas grāmatas «Zvaigžņu dārzi» prezentāciju Talsu Galvenajā bibliotēkā un iemīlotās Talsu dzējnieces Maija Laukmanes jaunā grāmatas «Tumši zīls vējš» atvēršanas svētkiem Talsu Tautas namā, kas bijusi gluži vai paralēli notikumi, jo uz abiem paspēt isti nevarēja, kas radījis zināmu neizpratni. Tie, kuriem grāmatu lasīšana ir sirdslieta, katra tādu notikumu augstu vērtē, izmantojot iespēju apmek-

lēt visus. Lilita Freiberga pārējām dāmām zina pastāfit, ka Sandra Krūmiņa ir pētniece, kura strādājusi Ventspils planetārijā un visur meklējusi izjūtas, ko var pamanīt arī viņas šīs fantāzijā ūnā grāmatas 600 lappusēs. «Tik jauna, un šītā uzrakstīt! Tas ir apbrīnojami,» piebilda L. Freiberga. «Ja runājam par Maijas Laukmanes pasākumu, tad tie vienmēr bijuši jaunki. Un mūzikā bija tik ipaši! Kāpēc tādi pasākumi nevarētu būt biežāki?» vienprātīgi jautāja literatūras cienītāju klubību dāmas, kuru prieks bija acimredzams. Klubību vadītāja Ingrīda nenoliedz, ka Maija ir Maija, un Talsiem citas tādas nav. «Mums visiem uz krēslā bija lapiņas ar Maijas haikām. Tas bija loti interesanti, un tik dzīļa doma tajās rindās,» piebilda Kalniņas kundze.

Pārrunājot grāmatas, par tām dzimst interese arī citiem

Kad iesakās čaklo lasītāju izlasīto grāmatu apspricēšana, klu-

bija vadītāja pastāsta, ka pati izlasījusi Māras Sīvīes jauno grāmatu «Pēdējā teikuma lāsts», kuru iecaka vienībā. «Autore jau pati ir loti interesanta personība. Viņas rakstīšanas stilā grāmatā ir saistošs, iesākoties gluži vai kā kriminālrromāns ar notikušu noziegumu. Kā sacīts anotācijā — lasītājs drīz vien pārliecīnāsies, ka tas nav detektīvs, kurā svarīgi noskaidrot vairīgo. Liktenim tragiskais notikums ir tikai piķa dūzis, romāna tēlam — cilvēku mūžu spēle,» pārdomās dalās I. Kalniņa.

Savukārt grāmatu lasītāja Mudite pārējās klubību dalībnieces iepazīstināja ar Lidijas Doronīnas-Lasmanes atziņu grāmatu «Lidijas ziediņi». «Viņai pavism drīz būs 100 gadu. Pierakstījusi un sakopojusi viņas atziņas ir Inga Ābele, kura nākusi tepat no Laučienes puses. Lidijas kundze trīs reizes bijusi apciņināta un 14 no savām jubilejām pavadījusi apciņinājumā Galvenais, ko es nešīs grāmatas saņēmu, ir garā spēks. Un atziņa, ko gribējās izrakstīt, ir: ja tu launumā neatbildi ar jaunu, tas jaunais saplok un zaudē spēku. Lai to izturētu, ir jābūt šim gara spēkam. Viņa pati teikusi, ka ne jau vienmēr visi bijis un ir gludi. Kundze ar launumu necinījusies, un tas saplaci. Tā viņa izdzīvojusi un sevi saglabājusi,» bildē grāmatu lasītāja.

Grāmatu karuselis — krāsains un aizraujošs

Tāpat Mudite izlasījusi Tālival-

ža Margēviča grāmatu «Dzīves melnā montāža», kuras pieminešana izraisīja tūlītēju rezonansu no galda pretējās puses, jo tā nudien esot apbrīnojami kolosāla grāmata. «Autors ir atlāvies runāt loti brīvi, tāpēc varbūt ne par veltī grāmatu izdevīs pats. Viņš nekenājās, bet tik tiešām runā atklāti,» uzsver literatūras cienītāju klubā dalībniece. Viņa izlasījusi arī populārās brītu rakstnieces Džožo Mojas grāmatu «Zvaigžņu dāvātāja», kas ir uz patiesiem notikumiem balstīts romāns par grāmatu izplatītājam 1937. gadā, kuras darbojas, lai veicinātu izglītību — neaizmirstams un aizkustinošs vēstījums par sieviešu draudzību un lojalitāti.

Literatūras cienītāja Baiba savukārt izlasījusi Džožo Mojas grāmatu «Meitene, kuru tu atstāji». Tās notikuma centrā ir divas jaunas sievietes, kā skrī gadsimts, bet vijas ir vienotas savā nolemtībā cīnīties par tiem, kurus mil, lai kāda arī būtu cena.

Klubību «Grāmatu draugi» dalībniece Ruta paspējusi izlasīt Andra Akmentīņa grāmatu «Skolotāja», kas bijusi obligātā literatūra arī mazmeitai skolā, un tā diezgan labi gājusi pie sirds.

Lilita Freiberga izlasījusi grāmatu par Ukrainas prezidentu Volodimīru Zelenski, tāpat viņas rokās nonācis literārais darbs «Valdis. Ne tikai Staburaga bērns», par kuru joprojām ir savilpota un saka labus vārdus, minēdama arī kādus atrīņu zibšus no izlasītā.

Bet aktīvā klubību dalībniece Astra izlasījusi Maijas Krekles divas grāmatas. Tajās gan bijušas daudzas sarakstes, kas īsti pie sīrds negājus, bet kopumā literatūras cienītāja šīs grāmatas vērtē pozitīvi. ■

Salacgrīvas bibliotēkā viesojās grāmatu autore Zane Daudziņa

Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstītā sarunu ciklā *Atstarotā gaisma. Salacgrīvas bibliotēkas lasītākie autori* 27. novembrī Salacgrīvas bibliotēkā viesojās Zane Daudziņa. Tikšanos vadīja kultūržurnālisti Liega Piešiņa.

Tieši par grāmatu tapšanu arī aizsākās saruna. Uz jautājumu, kā radusies iecere izdot savu dienasgrāmatu Zane atbildēja:

— Tas ir pandēmijas joks, ko liktenis ar mani izspēlējis. Pēdējie gadi ir atnesuši notikumus, kas vairāk vai mazāk ir iespaidojuši mūsu katrā dzīvi. Šie notikumi vieno visus cilvēkus, bet abas grāmatas — *Dienasgrāmata un Mans kara gads* — ir laika dokumenti. Tajos uz papīra atklāts Zanes piedzīvotais un izdzīvotais. Grāmatās lasāmas arī autores pārdomas par ikdienu, problēmām izglītībā, patriotismu, latvisku un latviešu valodu. Protams, arī tovākar daudz tika runāts par šiem jēdzieniem un problēmām. Bija īpaši un personiski stāsti par tautastērpa nozīmi grāmatu autorei ģimenē, par Jānu svinēšanu, par latviešu valodu, kurai tagad pienākuši grūti laiki.

Ikvienam zināms, cik liela nozīme cilvēka dzīvē ir balsij. Par valodu, par publisko runu Zane rakstījusi grāmatā *Runā droši!*, bet bibliotēkā sanākušie, klausoties viešpas stāstītājā un rādītājā, varēja pārliecīnāties, ko cilvēks var izdarīt ar savu balsi. Uzzinājām arī par Z. Daudziņas pasniedzējas darbu augstskolā un darbu kā ārštata aktrisei.

Bet vēl daži grāmatu autores citāti!

- Lauki dod viengabalainību.

Salacgrīvas bibliotēkas viešas — Zane Daudziņa (no labās) un Liega Piešiņa

- Cilvēks pats sev visbiežāk atņem dzīvesprieku, nododamies raizēm par iespējamu apdraudējumu, kas varbūt nemaz nav īsts vai ir pavismaz iespējams.
- Man mammīte jau agrā bērnībā iemācīja, ka priecīgi cilvēki slimībām nepatīk.
- Saule pašsaprotami lej savu gaismu pār mums. Ko vēl bez miera-vēlēties?
- Es nesteigšos. Dzīve jau ir ap mani un manī. Nevajag uzkult liekas putas. Darīšu visu pa kārtai un būšu laimīga.
- Ja esi piedzimis par cilvēku, neizbēgama ir sadarbošanās. Tā sāk veikties, kad citus ne vien pieņem viņu labo īpašību dēļ, bet spēj paciest trūkumus, norij citu izspļauto žulti un iesmaidi par dažu labu savā virzienā pavērstu indes zobu. Nenovērtējama ir skolotāju patiesā vēlme padot roku, atbalstīt, kad otrs nevarīgi kārpās, ķepurojas un slīd.

Inta BALODE
Diānas GEDERTAS foto

Avots: Auseklis

Datums: 05-12-2023

Staicelē tikšanās ar dabas bērnu grāmatu autori Ingrīdu Bērziņu

Pagājušajā nedēļā Staiceles pilsētas bibliotēkā ar lasītājiem tikās grāmatas *Kas guļ ziemas miegu* autore Ingrīda Bērziņa. Viņa pastāstīja, ka iedvesmu rakstīt guvusi, vērojot putnu barotavu ziemā. Katram novērotajam lidonim dots vārds, redzētas ne tikai to kildas, bet arī savstarpējās simpatijas. To visu autore vēlējusies aprakstīt.

I. Bērziņai izdotas vairākas stāstu grāmatas bērniem un viens dzejoļu krājums par putniem. Kurā ir arī dzejoslis par Staiceles pilsētas simbolu – stārkri. Kopā ar Staiceles pamatskolas skolēniem kopīgi pārlapoja grāmatiņu *Kas guļ ziemas miegu* un iepazināmies ar dzīvniekiem,

Bērnu grāmatu autore Ingrīda Bērziņa, apmeklējot Staiceles pilsētas bibliotēku un tiekoties ar tās lasītājiem

kas pie mums guļ ziemas miegu, — läci, susuru, jenotsuni, āpsi, ezi. Mijoties autores lasījumam no grāmatas, klausījāmies atbildes uz jautājumiem, kad, kur, cik ilgi un cieši guļ. Tā bija īsta dabaszīnību stunda, kuras noslēgumā autore nolasīja stāstu par savai sirdij tuvo zilzīlīti Migliņu.

Tikšanās ar I. Bērziņu noslēdza Staice-

les radošo sieviešu kluba *Stazele* un Valsts kultūrapitāla fonda finansiāli atbalstīto projektu *Daba bērnu literatūrā* Staiceles pilsētas bibliotēkā.

*Anita STROKŠA,
Staiceles pilsētas bibliotēkas vadītāja
Intas MEISTERES foto*

Lāčplēša dienā atklāj grāmatu «Aukšbebri. Latvijas ciems Sibīrijā»

Paula Kārkluvalka

11. novembrī Laidzes bibliotēkā interesentu bija aicināti tikties ar grāmatas autori Ināru Antīnu grāmatas «Augšbebri. Latvijas ciems Sibīrijā» atvēršanas svētkos.

«Sibīrijas vārds mums vairāk saistās ar piesiedu izsūtījumu, mokām, nežēlību un nāvi, bet vēstures fakti rāda, ka bija arī daudz latviešu, kuri uzdzīkstējās riskēt un doties uz Sibīriju, lai meģinātu uzlabot dzīvi, iekopjot pašiem savu zemi. Vieniem tas izdevās, un vīnu pēcteči joprojām dzīvo Sibīrijā. Omskas apgabala Augšbebros pirmie iecelotāji no Kurzemes ieradās pirms 126 gadiem, līdz līdumus, apstrādāja zemi un izveidoja saimniecības. Augšbebros joprojām dzīvo vīnu pēcteči, dzirdama latviešu valodu, sadzīvē un svētkos ciemnieki saglabājuši senču tradīcijas, dažas pat tādas, kuras Latvijā jau atzīmirstas. Kā saka Augšbebros: «Mēs turamies par latviešiem!», stāsta grāmatas autore, Augšbebru ekspedīciju dalībniece un latviešu valodas skolotāja Ināra Antīna.

2001. gada septembrī Ināra Antīna devās uz Augšbebriem, lai strādātu ciema skolā par skolotāju. Pēc Sibīrijā pavadīta gada sadarbība ar ciema jaudīm turpinājās pri-vētās draudzībās un dažādos projektos. Tā

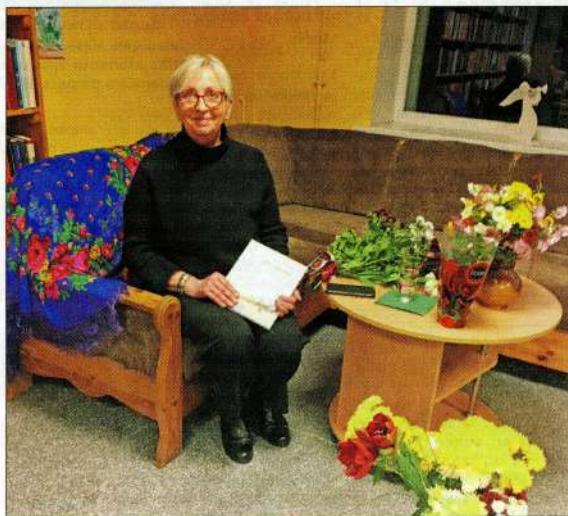
sarunas, intervijas un materiālu vākšana rezultējusies grāmatā «Augšbebri. Latviešu ciems Sibīrijā».

Grāmatas atklāšanas svētki Laidzē bija kuplī apmeklēti, ierodoties gan tālākiem, gan tuvākiem viensim, to skaitā Ināras Antījas bijušajiem kolēgiem no Laidzes tehnikuma.

Laidzes bibliotēkas vadītāja Elita Lāce atklāj, ka laidzenieki zinājuši par Ināras Antījas došanos mācīt latviešu valodu uz Sibīriju, bet grāmata nākusi kā liels un patikams pārsteigums. «Inārai pieiņīt stāstnieces talants. Mēs uzzinājām par Mazāk zināmo latviešu izcelošanu uz Sibīriju, ciemu dibināšanu, izglītības iegūšanu, latviešu pierderības sajūtu, reliģiju, ticējumiem, ēdiņiem. Ipāši interesants bija Ināras stāstījums par piedzīvoto turienes godos, kāzās un bērēs», skaidro E. Lāce.

Tikšanās laikā tika atskaidoti disks ar Sibīrijas latvieši iedzīdātām latviešu dziesmām, kā arī izrādītas divas dokumentālās filmas par turienes ļaužu dzīvi.

Laidzes bibliotēkā pieejamas divas grāmatas «Augšbebri. Latviešu ciems Sibīrijā» — vienu sagādājusi Talsu Galvenā bibliotēka, bet otru grāmatas atvēršanas svētkos bibliotēkai uzdzīvinājusi pati autore. Bibliotēkas vadītāja pastāsta, ka šomēnes bibliotēkas klāsts tematiski papildināts arī ar citām grāmatām, kas stāsta par dzīvi latviešu kolonijās Sibīrijā.■

Grāmatas autorei Inārai Antīnai pieiņīt labas stāstnieces prasmes, tādēļ katram jautājumam par piedzīvoto Sibīrijā sekoja izsmējošas atbildes ar interesantiem piemēriem.
Elitas Lāces foto

7. LAPPUSE

Avots: Talsu Vēstis

Datums: 14-11-2023

Lauku bibliotēkām ir īpaša misija

♦ Mežotnes pagasta Jumpravā bibliotēka ar nākamo gadu aizver durvis

Novembra pēdējā Bauskas novada domes sēdē viens no vairāku desmitu darba kārtības jautājumiem bija par Mežotnes pagasta Jumpravas bibliotēkas slēgšanu.

RUTA KEIŠA

Lai gan iepriekš bija paredzēts, ka 30. novembrī sēdē ziņojumu par to sniegs Bauskas Centrālās bibliotēkas (BCB) direktore Māra Kulikauska, plašakai sabiedrībai pieejama informācija izpalika, jo jautājums jau tīcis apspriests izglītības, kultūras un sporta komiteja, kur lemts par bibliotēkas slēgšanu, un domes sēdē ar vienprātīgu balsojumu apstipriņāja komitēja pieņemto lēmumu.

Raitis Ābelnieks, kas domē vada minēto komiteju, par sēdē lemtu «Bauskas Dzīve» teica: «Noklausoties BCB direktore Māras Kulikauskas izsmeljošo informāciju par situāciju, bija saprotams, ka objektīvu apstākļu dēļ bibliotēka ir slēdzama, un diskusiju nebija. Galvenie faktori, kas sumējās, ir ipašniece ires uztēkums, pieņemamu telpu trūkums Jumpravā un bibliotēkas vadītājas pensionēšanās. Galvenais uzdevums – nodrošināt iedzīvotājiem pakalpojuma pieejamību, un to, veicot visus priekšdarbus, BCB spēs veikt kvalitatīvi.»

Dažādu apstākļu kopums

«Bauskas Dzīve» vērsās pie direktore Māras Kulikauskas ar jautājumiem par lasītāju turpmākajām iespējām sanemt bibliotēkas pakalpojumus, kā arī grāmatu un periodikas jauno diži.

M. Kulikauska Jumpravas bibliotēkas darbu raksturo kā profesionālu, priedzes bagātu un tuvējiem iedzīvotājiem vajadzīgu. Centrālā bibliotēka allaž iespēju robežas atbalstījusi lasītāju intereses un līdz šim tās slēgšanai neesot bijis ne mazākā iemesls. «Notušo diemžel izraisījusi dažādu objektīvu apstākļu kopums,» skaidro Māra Kulikauska, «Jumpravas bibliotēka un tās vadītāja Aija Zolinā kalpojusi saviem lasītājiem kopš 90. gadu sākuma, bet no tā paša laika bibliotēka ir atradusies privātpārņuma telpās, un tās darbība bijusi iespējama, pateicoties ipašniecei pozitīvajai attieksmei pret šo kultūras iestādi. Taču gadu gaitā mainījusies apķārtējā vide, iedzīvotāju skaits, viņu intereses, un nesaldzināmi daudzkarīti paplašinājušas informācijas sanēmšanas iespējas. A. Zoliniņai ir piemānis pelnītais atpūtas laiks, ko viņa jau apstiprinājusi ie-sniegumā, un pārtrauks ar mums darba tiesiskās attiecības no nākamā gada 1. janvāra. Bibliotēkas slēgšana ir saskanota arī ar Latvijas Bibliotēku padomi, kas devusi

AIJA ZOLIŅĀ darba gadu izskāņā.

savu piekrišanu, pieņemot mūsu skaidrojumu.»

«Savu struktūrvienību slēgšanu nerisināsim»

Uzzinot par situāciju, BCB sazinājās ar Mežotnes pagasta nodaļas vadītāju Zigurdu Kalēju un noskaidroja, ka bibliotēkai atbilstošas, pašvaldībai piederošas telpas Jumpravā nav pieejamas. «Šajā situācijā varam lasītājiem piedāvāt vairākus risinājumus. Atkarībā no dzīvesvietas lasītāji varēs izvēlēties apmeklēt Mežotnes vai Bauskas Centrālo bibliotēku. Tā kā samērā daudz grāmatu cienītāju ir seniорu vecumā, iespējams, ka viņiem vilinošāk būs grāmatu piegāde dzīvesvietā, par to jau ir interese. Tāpat vienmēr ir iespēja mums piezvanīt, izteikt savas vēlmes, un risinājumu mēs noteikti atradīsim. Pieprasījuma un piedāvājuma likums darbojas arī bibliotēku dzīvē,» skaidro M. Kulikauska.

Sadarbībā ar Mežotnes bibliotēku iepriekš izvēlētā dienā un laikā grāmatas tiks piegādātas noteiktā adresei Jumpravā, pašlaik to gan vēl nevar nosaukt. Mežotnes pagasta bibliotēkas vadītāja Elina Nagliša patlaban apzināda iedzīvotāju vēlmes un ierosinājumus. «Man radies iespāids, ka laukos izprast un nepazaudēt savus lasītāju ir vieglak nekā pilsetā. Viņu interese vai tās zudums ir bibliotēkām pamānāmks,» uzsver M. Kulikauska.

Grāmatu un periodikas pārvietašanu un sadali saskaņā ar attiecīgajiem Ministru kabineta noteikumiem jāveic novada Centrālajai bibliotēkai. Daļu no krājuma vispirms izvēlēsies Mežotnes pagasta bibliotēkas un tad pārējās novada bibliotēkas, infor-

JUMPRAVAS bibliotēkas mājīgais naminš. FOTO - IVARS BOGDANOV'S

mē M. Kulikauska, piebilstot, ka BCB savukārt izvērtēs apmaiņas krājuma papildināšanu, droši vien bušot arī tādas grāmatas, ko norakstīs.

«Gribu uzsvērt, ka mēs savu struktūrvienību slēgšanu nerisināsim, ja vien neatgadīsies kādi nenovēršami apstākļi, kā šoreiz... Ja tuvumā vairs nav ne skolas, ne pasta nodaļas, tad lauku bibliotēkām ir īpaša misija un tās atbalstāmas jebkurim līdzekliem. Mūsu novadā ir labi struktūrvienību «pārkājums», un ceram, tāds saglabāsies arī turpmāk,» uzsver M. Kulikauska.

Dzīve – pārmaiņu pilna

Aptaujātie Jumpravas bibliotēkas lasītāji ar nozīmu atzist, ka tas ir bēdīgs notikums. Lai arī pasākumu apmeklētāju skaits nav bijis liels, tomēr grāmatu pieejamība bija ļoti ērta, un kaimiņu satikšanās vispirms izvēlēsies Mežotnes pagasta bibliotēkas un tad pārējās novada bibliotēkas, infor-

problēmu nokļūt Bauskas vai Mežotnes bibliotēkā. Taču seniormēr Bauskas bibliotēkas 3. stāvā tikt nav pa spēkam. Iepriecina, ka BCB grāmatas varēs piegādāt. Elīna Nagliša redz iespējas, ka ir ģimenes, kur jaunākās atvases var grāmatas aizvest saviem vecvecākiem. «Bet, ko un kā praktiski dařisim, vislabāk būs redzams jaunajos apstākļos nākamgad. Mežotnes pagasta bibliotēka būs atvērta ikvienam jaunam lasītājam. Tāpat kā līdz šim,» teic E. Nagliša.

Aija Zolinā, īsti komentējot bibliotēkas slēgšanu, atzist, ka dzīve vienmēr ir pārmaiņu pilna un tās jāprot pieņemt: «Rit laiks, prioritātes mainās, bet patiesajām vērtībām veltītie gadi dod gandarījumu. Milestība uz grāmatu taču paliek cilvēkos, kas šajos darba gados sastapti un iepaziti, ar kuriem kopā apceļota Latvija, bau-duti un pieredzēti dažādi mākslas un dzives notikumi.» ♦

Avots: Bauskas Dzīve

Datums: 05-12-2023

Seniori pilnveidojuši digitālās prasmes

Pagājušā nedēļā Limbažu Galvenajā bibliotēkā 19 senioru saņēma apliecības par 21 stundas programmas *Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā* dažāda līmeņa moduļu apguvi.

Tuvojas noslēgumam 2023. gads, kas Eiropas Savienībā nodēvēts par Eiropas prasmju gadu un kurā akcentēta nepieciešamība iekļaut mācību procesā ikvienu. Aizvien aktuālāka mūsdienās kļūst digitālo prasmju apguve un to pilnveidošana.

Limbažos dažādām mērķa grupām tiek piedāvāta Baltijas Datoru akadēmijas izstrādātā septiņu moduļu neformālās izglītības programma *Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā*. Finansējumu nodrošina Eiropas Savienības Erasmus+ programmas

projekts *Nacionālie koordinatori Eiropas programmas ieviešanai Latvijas pieaugušo izglītībā*.

Senioriem, kuri apguva programmu *Digitālo pakalpojumu izmantošana ikdienas dzīves situāciju risināšanā*, nodarbības vadīja topošā pedagoģe Elva Toriņeca, kurai ir bibliotēkas darba pieredze informācijas meklēšanā un sadarbībā ar pieaugušo mērķgrupām, un datorsistēmu administrators Raivis Lauris Litvins, kurš pašlaik studē kiberdrošību un programmēšanu.

Pirms mācībām tika apzinātas senioru vajadzības un vēlmes. Aptaujā atklājās viņu ieinteresētība justies drošāk digitālajā pasaule – gan izmantojot datoru un telefoni, gan veicot noteiktas ikdienas darbības, piemēram, veikalā. Tā kā divas trešdaļas aptaujāto atzina, ka sastapušies

ar krāpnieciskiem gadījumiem digitālajā vidē, moduļu saturā vairāk tika akcentēti jautājumi par IT drošību un kritisko domāšanu. Programmas pilotēšanas gaitā tika gūta vērtīga pieredze darbā ar senioriem, kuriem bija atšķirīgs interešu un zināšanu līmenis. Katrā nodarbībā seniori saņēma atbalstu ikdienas problēmsituāciju risināšanā.

Noslēguma aptaujas anketās atklājās, ka nodarbībās iegūtās prasmes senioriem turpmāk noderēs. Vērtējot pasniedzēju darbu, viņi atzina, ka abi jaunieši ir attaucīgi un prot izskaidrot. Gandrīz visi ir vienisprātis, ka nākotnē vēlētos savas digitālās prasmes vēl pilnveidot.

Vaira ĀBELE,
Limbažu novada Izglītības pārvaldes izglītības darba speciāliste

Iedvesmojās no mazmeitas

Inese Mālkova no Stariem veido "dimantu" mozaīkas

Daukstu pagasta Staru bibliotēkā līdz 30.decembrim apskatāma Ineses Mālkovas "dimantu" mozaiku izstāde "Mani pērlu pilāri".

"Dimantu" mozaikas, kuras var nopirkt veikalā, aizrauj dažādu paauzdu cilvēkus. Pamatā mozaikai ir zīmējums, kurš noklāts ar limi un kuram lipina virsū mazus "dimantipus". Rezultātā sanāk ļoti skaisti darbi. Ineses darbi tam ir pierādījums.

Darina jau trešo ziemu

Inese stāsta, ka pirms tam par tādām "dimantu" mozaikām nav neko zinājusi.

"Viss sākās ar to, ka mana jaunākā meita nopirkta "dimantu" mozaikas savai meitai, manai mazmeitai. Viņai toreiz bija 7 vai 8 gadi. Mazmeitai iepatikās. Meita arī izdomāja darināt "dimantu" gleznas. Pēc tam es, to redzot, nodomāju: vai tad es esmu savādāka kā citas? Ziemā nav ko darit, un šī jau ir trešā ziemā, kopš veidoju "dimantu" gleznas. Darbināju ir daudz – kopā 39, bet mājas top vēl," stāsta Inese un uzsvēr, ka tā ir ne tikai laba brīvā laika pavadišanas iespēja, bet pats process nomierina arī nervus kā meditāciju.

Darbs ir ļoti smalks. Nepieciešama pacietība un precizitāte. "Kad darināju pirmos darbus, pietika ar brillēm, bet tagad jau ļemtu palīgā lupu," saka Inese.

FOTO: GATIS BOGDĀNOVS

PIRMO REIZI SAVUS DARBUS PARĀDA PUBLISKI. Inese arī citus aicina nest uz bibliotēku savus radītos darbus un rādīt cītemi. Izstādes, kurās piedalās vietējie cilvēki ar saviem darbiņiem vai parāda cītemi savus hobijus, ir visvairāk apmeklētas.

Sākumā Inese aizrāvusies tik ļoti, ka lipinājusi "dimantu" mozaikas no rita līdz pat vēlam vākaram. "Divās dienās var uztaisīt vienu darbu, bet tas arī atkarīgs no tā, cik liels darbs. Sākumā bija grūti, kamēr jau piešāvots, bet tagad, cik varešu, tik darināšu," apņēmīgi saka Inese.

Priekšroka – košajiem toniem

Inese priekšroku dod košajiem toniem, jo ir pārliecīnāta, ka drūmajā ikdienā un pasaulē, kāda tā reizēm liekas, ir jāenes dzīvespričīgas krāsas.

"Cilvēki ir ļoti aizrāvušies ar šim "dimantu" gleznām. Tās var nopirkt veikalos, bet ne vienmēr ir, jo mēdz ātri izpirkt. Es pērku tās, kuras mani iepatikas. Tāda zīmējuma, kurš man pašai būtu miljākais un kuru gribētu izcelt, nav, jo patik viss," saka Inese un turpina,

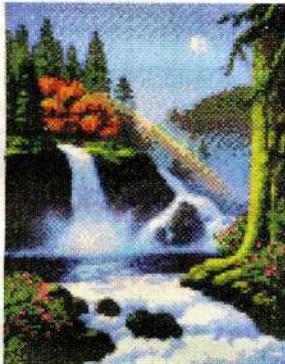

FOTO: GATIS BOGDĀNOVS

RĀDĪT GLEZNU var arī bez otām un krāsām. Izrādās, "dimantu" mozaikas var būt relaksējošs valasprieks.

ka tagad kopā ar viru domā, kur un kā tās mājas likt.

Tagad Ineses valasprieks ir "dimantu" mozaiku lipināšana, bet pirms tam viņa gāja uz amatū māju aust. "Man patīk minēt arī

krustvārdū mīklas, lasu grāmatas, nāku uz bibliotēku. Adu. Bet tagad gan adu mazāk, jo sāk sāpēt rokas un sirsniņa jūt," saka Inese.

—Inita Savicka

Bibliotēkā svin Latvijas svētkus

Jau tradicionāli Salaspils novada bibliotēka šogad novembrī kopā ar Salaspils 1. vidusskolu un Salaspils pamatskolu veidoja valsts svētkiem veltītu izstādi bibliotekas telpās. Šī gada vadmotīvs bija "Savīj Latviju!" un izstāde notika vēl Dziesmu svētku 150gades noskāņās.

Arvien domājot par to, kas mēs esam, un kas ir mūsu vērtības. Valoda, kultūra, brīvība un vienotība. Vainags kā nedalāmības simbols, kurā mēs katrs esam krāšnais zieds un plavas smilga, savīti Latvija.

Izstādei skolēni gatavoja apsvērumus Latvijai 105. dzimšanas dienā un kopā ar skolotājiem veidoja vainagus dažādās tehnikās, katrā ievijot savu interpretāciju par Latviju, kā arī sagatavoja interaktīvu izziņu spēli par vainagu vēsturi. Viens no iespaidīgākajiem vainagiem bija apskalāms bibliotekas bērni un jauniešu nodalā – to darināja Salaspils pamatskolas skolēni. Vainaga raksts tika veidots no tautasdzesmu rindām, kam fonā bija iespējams noklusīties pašu bērnu ierūnātās tautasdzesmas. Līdzās skolēnu veidotajam

vairēja iepazīties arī ar vainagu vēsturi bibliotekas sagatavotajā grāmatu izstādē.

Novembrī mēs svinam ne tikai Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienu un piemiņam mūsu brīvības cīnītajus Lāčplēsa dienā, bet arī atceramies 1993. gada 23. novembrī, kad Salaspils oficiāli ieguست pilsetas ar lauku teritoriju statusu. Par godu tam virtuālā izstādē bija apkopotas skolēnu iesūtītās fotogrāfijas "Manā Salaspils".

Šī izstāde tika atklāta 7. novembrī īpaši svinīgā un priečīgā noskāņā. Bibliotēku piedejojis un piediedāja dejotāji un dziedātāji, vidusskolēni lasīja pašu rakstītu eseju par Latviju. Divu nedēļu laikā skolēniem bija iespējams apmeklēt bibliotekas nodarbibas, tuvāk iepazīstot izstādi.

13. novembrī 12. klases skole-

Foto: Baiba Īvāne

niem bija īpaša iespēja noklausīties mūsu novadnieces, Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja pētnieces Anitas Gailīšas priekšlasījumu par karogu vēsturi. Veksilloģijā jeb karogu pētniecība ir Latvija maz zināma apakšnozare. Pētniece sarunas laikā izteica vēlējumu, lai kāds no skolēniem apsver kā savu nākot-

nes ceļu izvēlēties tieši šo vēsturēs pētniecības virzienu. A. Gailīšas jaunā grāmata "Stāvi stipri, strādā droši" Rīgas vēstures un kuģniecības muzeja karogu kolekcija" ir pieejama Salaspils novada bibliotēkā un gaidā ikvienu ieinteresētu lasītāju!

"Stāvi stipri, strādā droši" ir 1880. gadā tapušā Rīgas Latviešu biedri-

bas karoga moto. Stāvēsim stipri un strādāsim droši arī šodien – veidojam kopā mūsu Salaspili un mūsu Latviju! Paldies visiem, kuri zīmēja, līmēja, krāsoja, fotografēja, paldies skolotājiem, kuri iesaistījās izstādes tapšanā!

Baiba Īvāne,
Salaspils novada bibliotēka

Avots: Salaspils Vēstis

Datums: 24-11-2023

«DZINE» Lodes pansionātā.

Tumšie rudens vakari pie TV? Nē, bibliotēkās!

6. novembrī vēlā vakarā Naukšēnu bibliotēkā notika saruna PAR un AP MIGRĒNU. Šī nebija prezentācijas rāmītī skaitā salikta lekcija par to, kas ir nepareizi, kas pareizi, kādas zāles dzert un viiss būs kārtībā. Aizdomājieties – kā ir dzivot, kad galvassāpes ir neatņemama ikdienu sastāvdaļa lielāko mēneša daļu, teiksmi 23 – 25 dienas, skarhākos gadījumos to pavada arī nelabums, galvas reibojī vai pat daļējs redzes zdudums? Ja saasinājuma lēkme nepāriet vairākas dienas, tu guli, pats nespēj neko darīt, un līdzās nav neviens. Labi, ja ir otrs, kas var ikdienu darbus apdarīt un palīdzēt. Ko iesākt, kad arī atpūta palīdzība ne vienmēr var līdzēt un dažkārt neizturamas galvassāpes ar līdzi nākošām blaknēm neuzskata par bīstamām un pat neatbrauc? Vai visas biežās galvassāpēs varam uzskatīt par migrēnu? Ja tikko biji zīrgsts, bet pēķšķi uznāk sāpju un nelabuma lēkme, kā reagē klases biedri un skolotāji, vai sauc to par simulēšanu un apsmēj? Vai iespējams noņēmīt iztikai un ārstiem, ja darba devējam, neskatojties uz tavu labo izglītību un zināšanām, nepieciešams, lai esī darba vietā darba laikā, un viņš pat nepieļauj attālinātā darba ie-

spēju? Atrast štos ārstus, kuri piemekle individuāli vajadzīgās zāles, kas var iero-bezot sāpju lēkmi, iegādāties šīs zāles, kas Latvijā maksā lāgiem pat sešreiz vairāk nekā kaimiņvalstis (atkārībā no nepieciešamības lietot, mēnesī tas var izmaksāt pat ap tūkstoši), bet kompensētas netiek...

Par savu vairāk nekā 20 gadus ilgo pieredzi dzīvē ar galvassāpēm, kā arī biedribas daifnbnieku piedzīvoto, arī ar mītiem un patiesībām dalījās 28 gadus jaunā Latvijas galvassāpju pacientu biedribas valdes priekšsēdētāja Karīna Zapģe. Uzzinājām arī par to, kā biedrība strādā, lai valstiskā līmenī aktualizētu jautājumu par palīdzību migrēnās slimniekiem, veiktu vismaz zāļu iegādes kompensāciju. Redzot Karīnas atklātību, atpazīstot situācijas, arī sanākušie apmeklētāji dalījās savās sajūtās, pieredzē, neveiksmēs un risinājumos, kāds, iespējams rada atbildi, ka jāvēršas pie ārsta, kāds ieraudzīja vēl citus ejamos ceļus, kā sev palīdzēt... Vai tikai zāles, kas, ilgstoši lie-tojot, rada pieradumu un bojā citus orgānum, ir vienīgā atilde migrēnai? Vai, sakārtojot dzīvesveidu un dzīves uztveri, migrēnās lēkmes var padarīt retākas? Kādas vēl ir

iespējas? Gatas atbildes nav. Cik cilvēku, kuri slimības izpausmes veidi un risinājumu, tikai katram jāatrod savējais.

Diskusija izvērtās, vairākās stundas pa-gāja nemanot. Arī apmeklētāji, kam pašiem šādu problēmu nav, varēja dzīlāk izprast migrēnās slimnieku sajūtas, aizdomāties, vai pašu draugu lokā nav kāds cilvēks, kam varbūt nepieciešams arbalsts, un no-vērtēt to, cik pateicīgi var būt tie, kurus šī slimība nav skārusi. Bet tos, kas neatnāca, bet kam šī tēma ir aktuāla – Karīna aicina sameklēt vīnu sociālajos tīklos un pievienoties sarunām un pieredes apmaiņā slēgtās grupās ar citiem migrēnās slimniekiem.

Nākamgad Naukšēnu bibliotēkā turpināsim organizēt nodarbiņas/sarunas par aktuālām tēmām ciklā *Praktiski un Interesanti*, tiekoties ar savā jomā zinošiem cilvēkiem un rosinot apmeklētājus ikdienu skrējenā iemācīties sevi vairāk saklausīt un ieviest vēl ko jaunu savā ikdienu vai papildināt esošo pieredzi. Tā, piemēram, 1. decembra dienā skolas bērni, bet vārkupe pīeaugušie kopā ar Diānu Hofmani varēs praktiski iemācīties veidot savas unikālās mākslinieciskās apsveikuma kar-tītes, kuras varbūt jau šajos Ziemassvētkos priečēs kādu apsveicamo. Bet gaidīt arī jūsu, apmeklētāju, ieteikumi, par interesantu visiem vai nodarbēm, ko vēlētos iizzināt vairāk.

Mūzikai Arni Miltiņu mēs pazīstām vairāk kā bērnu dziesminieku. Sadarbībā ar *Austras biedrību* tika izdots, oktobrī *Mazajā Gildē Rīgā* atvēršanas svētkus piedzīvoja jauns izdevums «Arnis Miltiņš. Dziesmas». Tā kā gan Arnis, gan bibliotēkāre Kadrija ir *Latvijas Kultūras vēstnieku* kustības daibinieki, vienojāmies, ka mazliet vairāk kā pēc mēneša, 4. decembrī plkst. 17:30, Naukšēnu bibliotēkā šo grāmatu koncert-programmā atvērsim arī mēs, protams, kopā ar Arni Miltiņu un viņa meitu Laimu. Dziesmu autors stāsta: «Dziesmu grāmata un koncertprogramma «Pārdomu pietura» šoreiz domāta pīeaugušajiem, tā ir veltījums laikam. Tam laikam, kad, iespējams, zāle bija zālēka un jūrā vilpi lielāki. Laikam, kurš sajūtās tā arī nepāriet, kura atspulgs savulaik tika sajūsts Viktors Avotiņa, Vika, Imanta Ziedopā, Knuta Skujenieka, Māra Melgalva, Ineses Zanderes, Andra Akmentiņa, Raimondas Vazdikas un citu au-

toru dzejā.» Tiekmēs! Vēlāma pieteik-šanās pa tālr. 29343960.

Savukārt Koņos arī kultūras aktivitātes turpinās. Folkloras kopa «Dzine», sagaidot Mārtiņdienu, devās uz Lodes pansionātu, kur prieceža iemītniekus un darbiniekus. Kolektīva vārda stāsta vadītāja Dace Zā-ģere: «Šogad Mārtiņu dzīšana bija brangi gara padevusies – veselas stundas garumā, sadalot četrās tēmās: lopiņu godināšana; pušu un meitu darīšanas, kas beidzas ar precībām; sekloja ražas audzēšanas, vāk-šanas, malšanas, maizītes cepšanas smal-kumi un pateicība Dievījam par visu dotu, un kā tad bez paša Mārtiņa kriētias apdziedāšanas noslēgumā! Pateicība par sirsniņo uzņemšanu, klausīšanos un par makten gardo noslēguma klinķeri ar’!»

Koņu bibliotēka gan pašlaik strādā re-žīmā – atvērta vienu dienu nedēļā, bet 11. novembrī turpinājām ierasto tradīciju – veidojām latviskus sveču rakstus pie Zirgu pasta stacijas, iedzīvotajai vidū sauktas par Koņu pagastmāju, rotājām arī Unguriņu robežpunktu ar sveču rakstiem un ziediem, vēlāk telpās sildījāmies ar siltu tēju un dalījāmies pašu sarūpetājā ciemāstā, bet dvēseles priecejām kopīgās latviešu tautas dziesmās ar folkloras kopu «Dzine» un viesi – Ingū Karpīcu. Viņas dzirkstošā balss un kokles skanējums lika aizmirst par laiku, par skriēšanu darbos, nomierināja, ieveda kā citā pasaulē, kurā ir vieta līdz-svarām un mieram. Gan sevī, gan pasaulē. Tā, dziesmās un kokļu meditativajās ska-nās, dvēseles pacēlumā, plānotās pusotras stundas vieta aizlidoja trīs, un cilvēkiem vēl negribējās šķirties.

Savukārt 8. decembra vārkupe uz Koņiem aicinātais duets *Juris Krūze un Jānis Gabrāns* no Cēsu teātra (varbūt atceraties svētku izrādes Koņu kalnā un Naukšēnos ar Jura mūziku un spilgtu Jāņa tēlojumu?), kuri sanākušos priečēs ar dziesmām, lustīgām un sirsniņām noska-qām, varbūt vēl kādu pārsteigumu, gada nogales svētku mēnesi ievadot. Par šo un citiem pasākumiem sekojiet līdzi afišās un *Facebook* ziņojumos vai, kā ierasts, zvaniet un vaicājet Kadrijai pa tiešo!

Uz tiksānos – grāmatās, dziesmās, zi-nāšanās, pieredzēs!

Kadrija Mičule,
Naukšēnu un Koņu bibliotēkas pārstāvot